

Szerkesztőség, kiadó-
helyzet és nyomda
Károlyi utca, Str. Maria
No. 10. — Brassó-utca 12

Uj Kelet telefonja:
Szerkesztőség 577
Kiadóhivatal 544
Nyomda 579
Előfizetési 453
Telef. N. Sz. 585

UJ KELET

ESTI-POLITIKAI LAP

1071
2211

Lejár

Hermann Goldschmidt ur

I. Wolfzelle 11

Wien

Arad 400
Bukarest 220
Egy hónapra 120
Egy évre 480
Egy évre ára pályaműve-
k és vidékön is 2 lejt

Csehszlovákiában

Prága 25
Pozsony 10
Bratislava 10
Közlöny 10

V. évfolyam, 211. szám

Ciuj (Kolozsvár) 5683. Tisri 1

1922 szeptember 23. Szombat

A sófár szava

Hívó sófár harsan, a legnagyobb, — ubasófar gadol jítok — a legnagyobb a galutban. A kúrt szava megjárja a világot, hangja elár mindenütt, ahol zsidók a megváltást várják. A magyar falvakba, ahol elporult, darabdt lélekkel félnek még az is a „keresetényi szeretet” ki-kereséséről, ukrán városokban, ahol gyilkos bandák leselkednek, ahol a zsidók már csak az irtózat vójtsa magát (s egy nagy-nagy remény: Erec Jisrael. Mindentüvé eljutott a sófár szava. Oda is, ahol a polgári nyugalom biztonsága él és a munkási harcok harca folyik. Eljutott egyformán a dollárok és a szabadság hazájába, el az orosz irság szomorú hangjára. Ott rezeg kis légi existenciák, a zsidó kiváltságai és a zsidók egy-egy szűk paraszti barakkjaiban. Nagy-nyomú sovány diákok, amint könyveik mellett görnyedtek, meghallották:

— Az országot pedig nektek adom!
Mienk az ország, történelmi esztendő: álltunk, a galut legnagyobbját. Megvalósult, amire két évezreden át vártunk. Epekedett a zsidó nép. Egy reménytelbe begubózkodó nemzet nagyakozásai ime valóságba születtek. A zsidó nép otthona ma már nem csak az óregrek bizakodásaiban, nem csak az imák könyörgő jelzőiben él. Ott az ország és kapui megnyitva.

A visszhang, a kúrt harsogó szavára gyöngye volt mégis. — Vekoi nemama dako jisona. — Az országot magkapjuk. Régi jussunk van hozzá és a világháboruban és a pogromokban kiömlött vér jussán is. A kúrt szava elhaló volt, a zsidó nép nem tudott még felébredni abból a katepticiamusból, amelyre évszázadok akortelensége, üldözöttsége, szerencsétlensége rászoktatta. Második természetűvé vált a tamáskodás.

Ha végignézünk a zsidóságunk a ráfizálás óta beállott világhelyzetén, meg kell látnunk, hogy Erec Jisrael megvalósításáért nem történt meg mindaz, aminek megtörténnie kellett volna. Az újlépítést nem lehet foházkodásokkal, nem szép szavakkal zregteremtéssel, csak tettekkel. A cselekvés kiadalmes korszakába léptünk. Ezt harsogja a kúrt szava és kevesen értik meg. Pedig a válság idején, amikor bizonytalan volt még, vajjon a népek szövetségének juttatja-e Erec Jisraelt, a félelem sokkal nagyobb volt, hogy reményetnek nem valósulnak meg, mint az az öröm, hogy országunk kapui nyitva állanak előttünk.

Az elmúlt év a kétség és remény éve volt. A világ antiszemita össze-
fogtak ellenünk. Hol az arab nacionalizmus, hol a vallásosság örve alatt szerették volna elgáncsolni előlünk az országot. A cionista elit-csapatoknak szívós munkáján mult, hogy nem az ellenség tereye valósult meg. Kérdezzük, mivel javult a helyzet, mivel javultunk mi azóta? A palesztinai föld megválasztására, a palesztinai zsidó kultúra kiépítésére több folyt-e be a ráfizálás óta, mint eddig, mert a prózái, a szürke cselekedet, és akis ez lehet manapság mérték? A zsidó gondolkodásnak és a zsidó érzésnek. Hiába örvendünk, hiába dagad az önértéztünk, ha nincs meg bennünk az áldozatkészségnek

önfeláldozásig menő akarata. Urea szólam marad, egyszerű hivaikodás, ha azt mondjuk magunkról, hogy nemzetien érző zsidók vagyunk, de kötelességünket nem teljesítjük az országgal és a néppel szemben. Nemzeti érzésünket be kell kapcsolnunk munkáztatásunkba és áldozatkészségünkbe. Más nép sem jutott méltóan nemzeti felvirágzáshoz, mint hogy megértette történetének, faji külön-
lőségének, elhivatottságának kürtszavát. Megértette és cselekedett.

Kemál csapatai betörték a semleges zónába

Összeült Párisban a békekonferencia. Románia felajánlotta közbelépését. A szövetséges hatalmak védik a békét

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A kemalista csapatok bevonultak a semleges zóna több pontjára. Ez nyílt hadüzenet Anglia ellen. Az angol kormány ugyanis azon az állásponton van, hogy Kemál pasa nem terjesztheti ki a háborút európai területre és ha ezt teszi, Angliát hívja ki maga ellen. Franciaország és Olaszország helyenli az angol álláspontot, de minden eseménytel meg akarja menteni a békét. Anglia tehát, háború esetén, izoláltan állana, mert Franciaország és Olaszország, Románia és Jugoszlávia feltételül a békés megoldás mellett van. A szövetséges hatalmak a kisan-
tant államainak bevonásával most Párisban tanácskoznak a béke feltételei felett.

A szövetségesek megvédik a békét

Páris, szeptember 22. A Havas-
ügynökség jelentése szerint a keleti kérdés békés megoldására nincsen el-
lentőt Itália, Franciaország és Anglia között. A nagyhatalmak nem fogják megengedni, hogy Törökország ka-
tonai akciója Európára is áttérjed-
jen. Az is kizárt dolog, hogy a Bal-
kán-államok oly vállalkozásba fogja-
nak, amely a békét megzavarhatná.
A kisanantnak sincsen szándékában,
hogy katonai intézkedéseket tegyen.

London, szeptember 22. Az angol
minisztertanács tegnapi ülésén elha-
tározta, mindaddig nem enged meg,
hogy a kemalista csapatok Európába
vonuljanak, míg nem ismeri Kemál
békefeltételeit. Ennek következtében
az angol flotta szembeszáll Kemál
pasa csapataival. A török fővezért
értasították,

hogy a semleges zóna megsér-
tése kikerülhetetlenül tenné a
háborút.

Páris, szeptember 22. A szövetsé-
gesek figyelmeztették a bolgár kor-
mányt, hogy tartózkodjék minden
akciótól Trácia ellen, mert ennek

komoly következményei lehetnek.

Athén, szeptember 22. A tráciai
képviselőik memorandumot terjesztet-
tek a kormányhoz, amelyben kéri-
k, hogy a görög kormány sürgősen te-
gyen katonai intézkedéseket, mert a
határon bolgár katonai mozgolódá-
sokat vettek észre.

Szófia, szeptember 22. (Az Uj
Kelet távirata.) Bolgár kormánykö-
rök felfogása szerint a keleti krízis
csak Trácia teljes autonómiájával
oldható meg.

lőségének, elhivatottságának kürtszavát. Megértette és cselekedett.
Ettől az évtől a zsidó ügy töb-
bet várt. A sófár hangja erőteljes
volt, de visszhangja gyöngy. A nem-
zeti feléledés gyönyörű napjaiban a
nemzeti elszántság gyönyörű pél-
dait vártuk. Mulónak tartjuk a
gyöngye visszhangot, de nem csüg-
gedünk. A sófár szava ha a jövőben
megharsan, már erősebben verődik
vissza. Minden zsidó fül meghallja,
minden zsidó szíve megnyílik szá-
mára.

Veleceben lesz a békekonferencia
Páris, szeptember 22. (Az Uj Ke-
let távirata.) A „New York Herald” je-
lenti: A békekonferenciát valószínű-
leg Veleceben hívják össze, ha Ve-
lenest Kemál nem kifogásolja.

Kemál pasa feltételei

Páris, szept. 22. Poincaré, lord
Curzon és gróf Sforza megállapod-
tak abban, hogy sürgős konferenciát
hívnak össze a keleti kérdés azonnali
elintézésére és a békefeltételek meg-
állapítására. A konferencián részt-
vesznek Anglia, Franciaország, Japán,
Görögország, Románia, Jugoszlávia,
Olaszország és Törökország.

Páris, szept. 22. Holnap ül össze
a keleti konferencia. Románia rész-
ről Antonescu párisi követ Jugoszlávia
megbizásából pedig Ninosics külügy-
miniszter vesz részt a tanácskozáso-
kon. Mindketten kijelentették, hogy
békés kiegyenlítést kívánnak
és ennek érdekében minden lehető
fognak követni.

Konstantinápoly, szept. 22. Kemál
pasa megbizottja ma egy jegyzéket
adott át az angol meghatalmazottnak,
melyben Kemál kijelenti, hogy csak
abban az esetben vesz részt a
Dardanellák ügyében összehívott
konferencián, ha Oroszországot és
Ukrajnát is meghívják.

Románia közvetít

Páris, szeptember 22. Lapjelenté-
sek szerint Ninosics külügyminiszter
és Antonescu román meghatalmazott
miniszter Poincaréval folytatott ta-
nácskozások során ama óhajukat fe-
jezték ki, hogy a keleti kérdést bé-
késen intézzék el. A lapok szerint
Antonescu kijelentette, hogy

a román kormány ezirányban
hajlandó a törököknél lépésé-
ket tenni.

Bukarest, szeptember 22. Ducs
külügyminiszter a sajtóképviseelőnek
kijelentette, hogy Románia érdekelve
van a balkáni béke és a tengerszoro-
sok kérdésében. Románia a béke
fentartását akarja érdekeinek meg-
védése mellett.

Bukarest, szeptember 22. A kor-
mány a keleti kérdésre vonatkozó
álláspontjáról kommunikét tett közzé,
amelyben a következőket mondja:

— Kemál pasa győzelme fel-
szinre veti a tengerszorosok és a
balkáni egyensúly kérdését. Romá-
niának ezekben a kérdésekben két

jól meghatározott érdeke van. Az
egyik, hogy a tengerszorosok sza-
badságát és internacionalizálását bir-
tosítsák, a másik, hogy a balkáni bé-
két megmentsék. A román politika
e két érdek megvédésének szük-
ségességéből indul ki s Románia
ezen érdekeit nem valószínű, hogy
másképp, csupán a nagyszövetségek-
kel való egyetértésben és békés ér-
zelmektől áthatva.

A kemalisták bevonultak a
semleges zónába

Konstantinápoly, szept. 22. A török
csapatok behatoltak a semleges zó-
nába és

szemben állnak a szövetséges
csapatokkal.

Konstantinápoly, szept. 22. A ke-
malista csapatok előnyomulásuk köz-
ben a semleges zóna több határváro-
sát érintették.

Konstantinápoly, szeptember 22.
(Az Uj Kelet távirata.) Harrington
angol főbiztos intelmére, amelyet a
semleges zóna megtámadásáról Ke-
málhoz intézett, Kemál azt válaszolta,
ha a törököknek megtiltják a Darda-
nellák használatát, úgy azt ellensé-
ges cselekedetnek tekintik.

Amerika érdektelen

London, szept. 22. Harding, az
Egyesült Államok elnöke kijelentette,
hogy Amerika teljesen érdektelen a
keleti konfliktus elintézésében.

Forrongás Athénben

Athén, szeptember 21. A görög
fővárosban a lezser katonák nagy
tüntetés rendeztek a kormány ellen.
A tüntetők megrohanták a bírtonó-
ket és kiszabadították a politikai
foglyokat.

Athén, szeptember 22. A kormány
felhívást intézett a szövetségesekhez,
amelyben a szmirnai menekültek
részére menedéket és támogatást kér.

— Az újságíró kongresszus előké-
születei.

Vasárnap, 24-én délelőtt 9
órákor veszi kezdetét az Unitárius
kollégium VIII. osztályu tantermében
az Erdélyi és Bánáti Újságíró Szer-
vezet képviseleti kongresszusa. A kon-
gresszus, mint azt már jeleztük, hi-
vatva van arra, hogy az újságírói kar
egyetemes érdeklő összes fontos szel-
lemi és gazdasági kérdéseit letár-
gyalja. A kongresszusra a szervezet
kötelékébe tartozó vidéki csoportok
közül már a legtöbb bejelentette
megjelenését. Arad, Marosvásárhely,
Brassó, Nagyvárad stb. városok új-
ságírói fogják képviseltetni magukat
a kolozsvári csoporton kívül. A kon-
gresszusra jövők számára az előké-
szítő bizottság megfelelő elszálláso-
lásról gondoskodott, azonban szíve-
sen veszi, ha Kolozsvár társadalmá
még néhány újságíró egy-két napi
elszállásolására vállalkozik. E beje-
lentéseket a „Pásztorlú” szerkesztő-
ségébe Str. Regina Maria (volt Deák
Ferenc-utca 35.) kérjük megtenni. A
kongresszusra meghívást kaptak a
különböző hatóságok képviselői és a
román újságírók egyesülete is. A
kongresszus egész vasárnap tart. Az
érkezők este 8 órákor a Közpon-
tisállodában társasvacsorára gyűlnek.
Étkezés étlap szerint. A kongresszust
megelőzően szombat este 8 órákor
szokott összejövetei helyén taggyű-
lést tart, amelyen beszámolnak a
helyi csoport az évi működéséről. A
szervezet tagjait a kongresszuson és
a helyi csoport taggyűlésén való
megjelenésre ezúton is felhívja a ve-
zetőség.

Kéregetni voltam

Bejött a szerkesztőségbe egy úri ember. Kellemes, modern magyar, közvetlen fölépéssel, a szavából szív beszélt.

Valamikor jómódu ember volt és kitűnő fia kitűnő barátját, egy zsidó árvát a maga módja szerint istápolhatta. A zsidó gyerek Bécsben is, ahol diplomát és doktori grátust ment szerezni, együtt lakott a magyar fiúval. De most már — idők szomorú változása — csak a magyar ellátására kellett szükösködni, a zsidó kénytelen volt napközben ládákat cipelni vagy téglát hordani, hogy este tanulhasson. Éveket húzkódott így át, most már eljutott az utolsó vizsgához, de a sok csomag a hátán és a sok ismeret a tarkója alatt megviselték nagyon Péli, hogy valami betegségbe esik, ha gyorsan nem mentenitlik az anyagi bajok elől. Diplomához kell segíteni — mondotta látogatóm — ez a jó fiú, mert a zsidó társadalomnak mentjük meg. Zsidó tudós lesz belőle, már évekkal azelőtt lefordított egy héber nyelvtant.

— Jó, — mondtam — mentük meg!

A cserkészekre gondoltam, akik gömböt kötnek a nyakukhoz, ha valami jót követnek el. Milyen büszke leszek arra a csomóra, amit ros hasznai világos nyakakendőre kötök, ha majd megmentettük fiatal barátunkat!

— Megyünk kéregetni — mondotta emberem.

Mentünk kéregetni.

Egy székely, barátos, ősses urat kerestünk fel először a fátalépnél. Épen egy családdal volt elfoglalva: akik most jutottak ki az internáltságból, a jótékonyságot meg kellett tényleg ostanania, bár a szive egészen a mi prolaezáknak volt. Husz lelt adott. Megköszönjük. Társam — rondas ember — rá akarta vezetni az úrra az adományt. Nem engedtem.

— Bocssáson meg, de nem lehet demoralizálni a többiket. Mit adjon szerény viszonyok között élő barátom, ha látja, hogy egy jómódu ember 20 lelt adott.

Ezzel a megjegyzéssel azon voltam éssre magam, hogy szépen belejövök a kéregetés technikájába.

Szerény viszonyok között élő barátomhoz állítottunk be saután. Nagyon el volt foglalva.

— Kérlek, röviden mondd meg, mit akarsz!

— Kétszázat.

— Akkor szára gondolkodj, tehát ötvenet adok.

— Százat adsz. Nem fogod megérteni a gondolatomat.

Beírta nevét elsőnek a gyűjtőívbe. — Szervusz! Szervusz!

Most már nemcsak a technikáját ismerem a kéregetésnek, hanem a rafinériáját is.

A következő alkalommal cserben hagyott ex a megszerzett két tulajdonságom.

Egy egyetem-utcai szabó üzletbe léptünk. A mester épen szabott.

— Tessenek parancsolni uraim, foglaljanak helyet! — abbahagyta a munkát és beavatott a szék felhúzását a szarakeretes gömbölyű üveget.

Megmondtuk, mi járban vagyunk, mire a szemüveg leült megint az ornyeregbe, a barátságos arc pókhálói ingatóit táncot jártak, a jó ember dühösen ráuk förmedt, saután jótanácsokat látott el, hogy menjünk a fészesek felé, vagyis menjünk a gazdagokhoz. Amiótt neki nyitott üzlete van és amiért a gazdagok emelése laknak, még nem jöveim erre, hogy minden koldus épen nála tegye tiszteletét.

— Tessék fölfáradni az emeletre!

Pillanatil felbőszített ex az előző bölcselkedés, de azután egy gondoltam, hogy tulajorok az ezén. Emlékeim átköszött egy bájos Solém Alejchem novelle, amelyben az öreg reb Jozsef, Kaszariyke rabbija az aggok házára ment gyűjteni. A hotelben egy gazdag odesszai vállalkozó lakott, aki vasutat

építeni jött a zsidó városkába, ezt az embert kellett volna megdolgoznia a kéregető bizottságnak. Ott állottak az előszobában, az hitték, majd csak kijön a „negid”. Nem tartották ildomosnak mindjárt bemenni, előbb köhögéssel kísérletetk. A negid aludt, a köhögés félbevarta. Feldúltan lépett ki az szőbe.

— Mit akarsz, miért nem engedek aludni az embert!

A bizottság gyorsan ellélt, de a vesztőjük, az ősz reb Jozsef ott marad és nyugodtan mondja, hogy az „aggok háza” miatt jött ide. A dühös ember erre egy hatalmas pofont mért az öreg rabbira, akiket leest a stárjui a fejéről. Talán először áléteben állott földetien fölvel. Nem méltalankodott, nem háborgott, fogta a stárjijét és fejére tette és így szőlt a brutális emberhez:

„Na méle, das hot lbr, heisst es, gegeben mir. Was es wst lbr spes geben, reb Jid. vor die alte Krsnke

nebach, ich mein take aafn מושב מושב, mein ich?

Csak jiddisben lehet ezeket mondani, azért irtam le azószorint reb Jozsef válaszát. Én is így éretem ezt a szabómester boltjában, akinek így szóltam:

— Jó uram, maga most ellátott tanácsal. Most mondja meg, mivel fogja ellátni azt a szegény, jóra való fiút, akiért mi idejöttünk önhöz kéregetni.

Az hitte, évődöm vele és remekelt szegény a haragtól. A bolból kijövet, éretem, hogy megökltem kéregető tudományommal. De ez az éretem addig tartott, amíg néhány más zsidóhoz nem mentük. Mert a legtöbb helyen nagyon szivesen fogadtak bennünket és úgy adtak, ahogyan az ónkak adni kell: jószándékkal, szívet, örömmel.

Mégis csomót kötök a nyakakendőmre.

Szabó Imre

A parasztpárt fuzionált a szociál-caranista párttal

Goga Octavián küzd Take Jonescu volt nagybányai mandátumáért a nemzeti párttal

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A parasztpárt kommunikét tett közszé a városajóbbizottságnak 3 nspi ülésén hozott határozatairól.

A kommuniké szerint: A parasztpárt nem vesz részt a koronázásnál, mivel az ünnepeket egy pártkörmány rendezi, amely hamis és törvénytelen választásoknak köszönheti létét. A párt

megbizta Mihalchet, hogy a határozatot az uralkodó tudomására hozza,

nehogy úgy tüntessék fel, mint a korona elleni tüntetést.

A párt képviselő és szenátor tagjai nem vesznek részt a parlament rendkívüli ülészekáának ülésén, eddigi irányja elhatározásának megfelelően.

A parasztpárt végrehajóbbizottsága haladéktalanul áruvázrásba lép a nemzeti párt vezetőkkel, hogy a két párt közötti jelentősi prelimináris egyezményt végleges tegyék. Felkérlik a nemzeti párt vezetőségét, nevezze meg sürgősen képviselőit, akik a parasztpárt delegátusaival együtt a közös akciók programját megállapítsák. Abban az esetben, ha ez nem lesz magvalósnítható, mindkét párt visszanyeri akciószabadságát. Miután a nemzeti párt kísérletet tesz a fog próbákozni a oligarchikus pártokkal, a parasztpárt megvan győződve, hogy a nemzeti párt nem is fog próbákozni a pártokkal tárgyalásokat kezdeni. A párt szervezésének egységesítésére a végrehajóbbizottság albizottságot küldött ki.

Végül elhatározta az értekezlet, hogy a parasztpárt országos kongresszusát Jasibau fogják megtartani még a parlament rendez ülészekáának megkezdése előtt, legkésőbb november 20 án.

A parasztpártnak Masiuval folytatott tárgyalásaival egyidőjűleg a parasztpárt megbízottai tárgyalásokat folytattak a Scriban Archimandrita vezetése alatt álló „szociál-caranista” párt-

tal is és rövid tanácskozások után elhatározták a két párt fuzionát.

A szociál-caranista párt kommunikét tett közszé a fuzionás határozatáról és felhívással fordult a párt vidéki szervezetéhez, amelyben fel-sólítja, hogy a vidéki tagok egyenként lépjenek be az országos parasztpártba.

Tekintettel arra, — így szól a felhívás — hogy az ország köcsletének demokratikus alapokra való újítására elhatározatlan feladat és erre a célra szükséges az összes igazán demokratika erők egységesítése, továbbá tekintettel arra, hogy az ország pénzügyi és gazdasági válságát csak új, demokratika kormány tudja megoldani, föltétlenül szükséges, hogy a mai kormány megbuktatásához és az új demokratikus román köcsallom megteremtéséhez pártunk önállóságát feladjuk és fuzionáljunk az országos parasztpárttal. A párt vezetősége ezért elhatározta, hogy fuzionál az országos parasztpárttal, amelynek programja feleleli mindennapi politikai, gazdasági és kulturális követelményeket, amelylyel hazánkat a dolgozó parasztság millióinak igazi otthonává teheti. Ezért felhívjuk vidéki szervezetainket és párttagjainkat, vigyék keresztül haladéktalanul a fuzionát.

Goga Octavián képviselőjelölt Nagybányán

A Take Jonescu halála által megüresedett nagybányai kerületben kiírták a pótválasztást, amelyre eddigi hírek szerint egyedül Goga Octavián a jelölt. Az avarosannok frontváltásának köcskésítésben — mint bukaresti politikai körökben beszéltek — a kormány Gogával szemben nem állt ellenjelölést és így valósní, hogy Goga Octaviánnak Nagybányán csak a nemzeti párttal kell megküzdania. A nagybányai választás elé nagy érdeklődéssel tekintenek, mert a változott belpolitikai viszonyok között ezt a választást a nemzeti párt és a kormány erőpróbjának tartják.

Markovits F. ékszerész, Arany- ezüst ékszerek, kincszűst és ezüst dísz tárgyak választéka. Szofid és pontos kiszolgálás. Tört aranyat, Cluj, Wesselényi-utca 20. sz. ezüstöt, brilláns legmagasabb napi áron veszek. 1393 nöl divatterme Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 34. Legújabb divat szerint készült kosztümöket, kabátokat. Olcsó árak, pontos kiszolgálás. 1418

Rókat és más szőrmét fest az Unio gőzmosógyár Kolozsvár

Összeomlóban a zsidó menza

A kolozsvári zsidó menza akadémika, amely már több éven át kiváló szociális munkát végzett a szegénysorsu kolozsvári zsidó egyetemi hallgatók ellátása érdekében, az új tavér kezdetén lamét megkezdte működését. A menza vezetősége, amely tegnap tartotta az új évben első ülését, megdöbbenéssel állapította meg, hogy a nyári szünetben lefolytatott gyűjtési akció alig járt eredményre és a szegénysorsu zsidó egyetemi hallgatók ellátása a leg-súlyosabb válságba jutott. A Kolozsváron tanuló zsidó egyetemi hallgatók legnagyobb része vagyontalan és egy diák

havi alig három-négyszáz leiből kénytelen megélhetését biztosítani és tanulmányait egyébként is súlyos körülmények között folytatni.

A zsidó menza eddig mintegy százötven-kétszáz egyetemi hallgató nyert ingyenes vagy nagyon kedvezményes árt ellátást, amely nélkül ez a százötven vagy kétszáz egyetemi hallgató kénytelen volna tanulmányait abbahagyni.

A vezetőség tehát vállalt felelőséget tudatában elhatározta, hogy sauton fordul Erdély zsidó társadalma-hoz az újévi ünnepek előtt és arra kéri az összes hitközségek elnökeit és rabbijait, hogy a Ros hasava ünnepek alkalmával tegyék lehetővé a Tóra-olvasáskor, hogy a zsidó menza megmentésére adakozzanak.

A kolozsvári egyetem más nemzetiségű és felekezeti hallgatói mindannyian élvezik fajtásvérük jótekonyságát és a különböző diákintézmények egész sora biztos megélhetést nyújt számukra. A kolozsvári zsidó egyetemi hallgatók nem nagyigényűek, nem kívánnak olyan kényelmet, amelyet a többi egyetemi hallgatók számára nyújtanak köcsztemények, a zsidó egyetemi hallgató megtanulta, hogy neki mind a társai a legkevesebbet kell vállalnia. A zsidó egyetemi hallgatók nem kérnek lehetetlenséget Erdély zsidóságától, csak kis adományokat, amelyeknek összege azonban biztosítja számukra a feltétlenül szükséges, ritkális ebédet és vasorát. A menza egész köcskésítése havi huszeder lei, óveként tehát alig kétszáz ezer leira van szükség. Ezt az összeget kéri a zsidó egyetemi hallgatók Erdély zsidóságától Tóra előtti adakozásokból és a hitközségeknek állandó hozzájárulásából.

A menza vezetősége a napokban körlevélben fog az erdélyi zsidó hitközségek elnökeihez fordulni, amelyben minden hitközségtől havi ezer-ezeröttszáz, vagy kétszáz leira hozzájárulást kéri a zsidó menza céljaira. A hitközségek büdasájében jelentéketlen összegek, de a kétségbeesetten nélkülözö zsidó egyetemi hallgatók számára megélhetést és jövőt biztosítanak. Nem lehet kétséges, hogy a hitközségek és a magánosok elget fognak tenni a jövő zsidó intéktuallak szerény kéréséért, amelylyel egyedül csak létfontartást legel-mibb szükségletét kívánják.

Cáfolják a kisantant és Lengyelország katonai egyezményének híreit

Varsó, szept. 22. (Rador.) Hivatalosan cáfolják a „Vossische Zeitung” nak a Lengyelország és a kisantant között kötött katonai egyezményről szóló híreit.

Tapéták minden kivételben kizárólag kaphatók: Szécsi Sándor és Tsa, Timisoara Boulevardul Berthelot (Kossuth Lajos-ú.) 11-13. szám. 1365 Lakások tapétázását vállaljuk.

Grünwald üvegesiszolda és tükörgyár

Tükrök és bútorüvegek minden méret és modell szerint készülnek. Épületüvegezési vállalat! 1400 Ujrafoncsorozás. Fintükrök.

Oradea - Mare Str. Gerliezy 16.

PAYO

— **Hír Gesov volt bulgár miniszterelnök meggyilkolásáról.** Bukarestből jelentik: Bulgáriai magánjelentések szerint a tirnovói kongresszuson Gesov volt miniszterelnököt megölték, a szabvány volt elnökét pedig súlyosan megsebesítették.

— **Románokat bántalmaztak Bulgáriában.** Konstaninából jelentik: Harmadik erdélyi származású román az Egyesült Államokból visszatérve a Helio gőzcsón ideérkezett. Az utasok szerint Várnában a bolgár hatóságok kategorikus módon megtagadták az élelmezését. Több román utast, mikor kirándultak a városba a bolgárok bántalmazták és csak zehében menekülhettek vissza a hajóra. Az utasok közül ketten az ijedségtől eszüket vesztették. A bolgár hatóságok magatartása élénk felháborodást keltett román hivatalos körökben.

— **Major Henrik ezer fontot kapott az angol király portéjéért.** Budapestről jelentik: Major Henrik zsidó rajzolóművész, aki Magyarországon csak azzal tarthatta fenn magát, hogy viccelőkre rajzolt, páratlanul szedületes karriert csinált külföldön. Három évvel ezelőtt Bécsben át Amsterdamba ment, ahol az ölete támadt, hogy lekarikaturázza a „Telegraf” szerkesztőségi tagjait. Ezek az odavetett, művészi képek annyira meglestettek Schröder főszerkesztőnek, hogy szerződötté Major, aki rövidesen modellül kapta Vilma holland királynőt. Nemsokára áthajózott Londonba, ahol egy csapásra megnyerte magának a „Graphic” és a „Telegraf” kiadóját, akik huz font havi fizetéssel szerződtek. Major csakhamar felvitte harmonikát. Karikatúrái mindenütt felhívást keltettek és nem volt London poliházi, térszámú és művészi körökben egyetlen nevezetessége sem — Lloyd George, Asquith, Shaw, Kipling, Conan Doyle, Hall Caine, Cecil Sorel asszony, — akit Major le ne rajzolt volna. Sorel asszony révén, aki a Comédie Française társulatát vendégszerepeit, megismerkedett Franciaország londoni nagykövetével, ez meg egyik előadásán engedélyt kapott a vele egy pályában ülő György királytól, hogy Major lerajzolhassa. A művész kívánságára a király többször magánkihallgatáson is fogadta Major, akinek a művészele annyira elragadtatta, hogy ezer fontot utalványoztatott ki neki. Major most rövid időre visszatért Budapestre, de ősszel bejárja Európát, mert több uralkodót és hivatalosgot kell lerajzolni a „Graphic”-nak, azután Amerikába szándékozik, ahol a világ legnagyobb újságkoncernjéről, a Hearst csoporttól kapott mestérbérlő ajánlatot. Major távolabbi célja, ha majd egész életét biztosított magának, hogy felhagy a rajzzal és visszatér az ecsethez, palétát fog és Olaszországba költözik.

— **Nyilvánossági jogot kapott a bécsi zsidó reálgimnázium.** Bécsből jelentik: Az osztrák közoktatásiügyi hatóságok nyilvánossági jogot adtak a zsidó reálgimnáziumnak, amelyben a zsidó tárgyakat héber nyelven adják elő. A zsidó reálgimnáziumot a bécsi zsidó iskolaegyesület alapította. És ez az első igazán zsidó iskola intézmény Bécsben.

— **Visszavonják a zsidó iskola-betiltást Varsóban.** Varsóból jelentik: A zsidó munkásság és a zsidó írók és újságírók heves tiltakozása a lengyel közoktatási minisztert arra kényszerítette, hogy a hat betiltott zsidó népiszkola működését újító megengedje.

— **Cseh konzulátus lesz Nagyváradon.** Nagyváradról jelentik: Most érkezett meg a nagyváradi iparkamarához a pozsonyi cseh iparkamara átirata, mely közli, hogy a cseh kormány elhatározása szerint Nagyváradon rövid időn belül cseh konzulátust fognak felállítani. Ezenkívül közli a pozsonyi kamara, hogy a cseh tőke a romániai kereskedelmi életben több nagyváradit ségnél is érdekeltetést vállal. Így többek között a nagyváradi Árnarektárral már tárgyalások is folytak a cseh tőke bevonására.

— **David Pinszki ünneplése Berlinben.** Berlinből jelentik: A zsidó kulturális David Pinszki tiszteletére nagy ünnepségeket rendeztek. Pinszki az új zsidó irodalom egyik kiválósága, aki most néhány napja Berlinben tartózkodik. A kulturális elnöke, Jakob Leschinszki üdvözölte a vendéget, aki éppen most ünnepli ötvenedik születésnapját. Üdvözölte beszédében méltatta Pinszki irodalmi jelentőségét. Leschinszki után több üdvözölő beszéd hangzott még el. Végül Pinszki emelkedett szósztra, rövid szavakban megköszönte a meleg fogadtatást, azután felolvasta a két legújabb munkáját, a „König Salomon und seine Frauen” és a „Der Dollar” című novelláit. A közönség melegen üdvözölte a kitünő író.

— **A kattowitzi zsidóellenes zavargások.** Washingtonból jelentik: A kattowitzi amerikai megbízott utasítást kapott az amerikai kormánytól, hogy vezessen vizsgálatot a kattowitzi zavargások ügyében. A zavargások alkalmával ugyanis súlyosan bántalmazták és megkínálták egy amerikai zsidó polgárt is. Az amerikai zsidó kongresszus szintén lépéseket tett az amerikai kormánytól a kattowitzi zsidóüldözések miatt.

— **Anekdoták az inflációról.** A bankjegyi féltés, smellyel ma az állampénzügyi nehézségeken segítenek és amelyet főleg a legyőzött államok vessenek igénybe, a gazdasági élet keretein túl a hétköznapi beszédnek is állandó tárgya. Egy bécsi lap — Bécs a legérdekesebb város a bankjegyinfláció ügyében — érdekes anekdoták közöl ennek a kifejezésnek az eredetéről. A kifejezést: pénzinfláció, németül Anfluhung, magyarul „felpuffadás”, amely mint bankjegynitengés. Amerikában hesszanták először mintegy száz évvel ezelőtt, amikor egy vidéki marhakereskedő sóvizsel itatott marhákat szállított Newyorkba eladásra. A marhákat a sóviz felpuffasztotta és felpuffasztotta a marhák árát is. Amikor ez a trükk kiderült, a lapok ezt az eljárást „watered stock”-nak nevezték. A stock argóli állatállományt és tőkéit is jelent és így átvitték ezt a kifejezést a vizessé tőkére is. Inflációról, megduzzadásról beszéltek akkor is, ha egy részvényitőkéjét új részvényekkel szaporították, anélkül azonban, hogy az új tőkére osztalékok fizettek volna. Ugyanígy jár el az állam is, amely a pénzügyi állapotát állam papirokkal egészíti ki, vagyis bankjegyeket dob piacra. Az állam látszólag reháztulaj „állami marhát” hoz piacra bankjegyek formájában, amelyek azonban csak a „vizet” képviselik. Ezt a tőkevizessé, amely a tőkéit megduzzasztja anélkül, hogy új értékeket adna, nevezik inflációnak.

— **Rudyard Kipling az Egyesült Államok ellen.** Abból az alkalomból, hogy Clemenceau, a vész tigris, novemberben Amerikába szándékozik menni, szerinte azért, hogy ottani barátait felvilágosítsa és meggyőzze arról, hogy Franciaországnak nincsenek imperialistikus és militarista szándékai: newyorki lapok érdekes interjúkat írnak Rudyard Kipling hírneves angol író és Sheridan asszony közt. R. Kipling beszéd közben hevesen kitért az Egyesült Államok ellen, mert ez csak két évvel a háború megkezdése után ment bele a háborúba és nagyon is korán vonult vissza. S különösen keserű hangon jegyezte meg, hogy Amerika, mielőtt a fegyverszünetre került a sor, learatja a háború gyümölcseit nyelvé szászalakos kamatra adott kölcsönével.

— **A zsidó menza hírei.** A kolozsvári zsidó menza elegendő jelentkező esetén október hó 4-én megnyílik. Minden nap (szombat és vasárnap kivételével) délután 1—2 óráig az „Ezra” helyiségében hivatalos órát tart az ideiglenes bizottság. Aki október 4-étől étkezni óhajt a Menzán, szándékát jelentse be a hivatalos órák alatt.

— **A Haggibbor Sportegylet I. csapata egyesülete vezetőségének ezután kíván boldog újvet.**

— **Kamenev lett a szovjetkormány elnöke.** (2) Varsóból jelentik: Oroszországból érkező hírek szerint a szovjetkormány elnökévé Lenin helyett Kamenevet választották.

— **A zsidó kultúra üldözése Oroszországban.** Moszkvából jelentik: Az „Emes” közlése szerint a fehér oroszországi népbiztosok tanácsának rendelete az összes chédereket és zsidó iskolákat bezárította. Minszkben ez a rendelet a zsidó lakosság körében nagy izgalmat idézett elő. A zsidó tanítók a nagy chéderekből kis kurzusokat létesítettek, hogy a zsidó kultúrát a kormány erőszakossága ellenére is megmentésék. Hét tanítót ezért perbe fogtak és szigorú eljárást indítottak ellenük. A bírói tárgyalás nyelve zsidó volt. A bíróság a vádlottakat egytől hat hónapi kényszermunkára ítélte, de azután amnesztiát adott nekik. A hét tanítót minden pedagógiai működéstől eltiltották.

— **Ki a vidéti?** A Tarbut leánygimnázium II. osztályában az osztályfőnök az éveleji összeírásokat készítette.

— **Álljanak fel a vidékiek** — mondomta a tanárú.

— **A kislányok egyrésze feállott.** Az egyik padban egy kislány odasug padtársának:

— **Állj fel te is, nem vagy kolozsvári.**

— **A padtárs tétován visszahug:**

— **De nem vagyok vidéki, én vándor vagyok.**

— **Kolozsvár még nem fővárosa Erdélynek.**

— **Az enyedi Beihen-kollégium háromszázéves jubileuma.** Október 7., 8. és 9-én tartják meg a legrégebb és legnagyobb múltú erdélyi középiskola három évszázados fennállásának jubileumát. Az enyedi kollégium sokáig egyetemet pótoló Erdélyben, jogi és teológiai fakultást tartott fenn mindaddig, míg a jegészek képsését az akadémiák és egyetem vették át. Három század székely nemzedéket nevelte a nemes múltú intézet, amely Erdély kultúrtörténelmében kiváló szerepet biztosított magának. A negyedszázados ünnepségeken minden érdeklődő szívesen látanak és akik Pap János unal (Nagyenyed) október elsejéig jelentik megjelenségüket, azoknak elszállásukat biztosítják.

— **Magyarországi zsidó francia becsületrendje.** Roth Lajos magyar alampolgár 43 évvel ezelőtt Párisba költözött, ahol a Dreyfus-ügynél nyert alkalmazzat. Később a Crédit Lyonnaisse odesszai fiókjának lett az igazgatója. Itt működött akkor is, amidőn az orosz bolsevisták elfoglalták Odesszát. Roth Lajos a Crédit Lyonnaisse fiókjában levő hatvankilencmillió franknyi készpénzt és nagy értékpapírlományát magához vette és élete kockáztatásával sok viszontagság közepette Konstantinápolyba vitte. Utóbb a Crédit Lyonnaisse konstantinápolyi fiókjának lett az igazgatója. Most a francia kormány Roth Lajosnak, aki kifejezetten fenntartotta magyar állampolgárságát, a becsületrendet adományozta.

— **Amerikai zsidó művészek Bukarestben.** Bukarestből jelentik: Az amerikai zsidó művészpár: Mali Picon és Jakob Kalisch, akik az elmúlt télen a Wiener Theaterben nagy sikerrel vendégszerepeltek, romániai körutón vannak. A művészpár Jasi után most Bukarestben játszik a zsidó közönség nagy ünneplése mellett. A legnagyobb bukaresti napilapok és színházi lapok meleg hangon írnak Picon és Kalisch művészetéről. Legutóbbi vendégtájkukat végigjárta a király főszárnysegéde, a kormány több tagja és a külföldi hatalmak több képviselője.

— **Ukrán pogromárvák mennek Amerikába.** Varsóból jelentik: Az itteni amerikai konzulátuson negyvenhét ukrán zsidó pogromárva beutazását engedélyezték Amerikába. Az árvák a Joint költségen Amerikába utaznak, ahol hazatérőzöik vannak.

— **Leégett egy beszarábial malom.** Bukarestből jelentik: A Baitiban (Beszarábia) levő Tripon-malom és mezőgazdasági gyár leégett. A kár tízmillió.

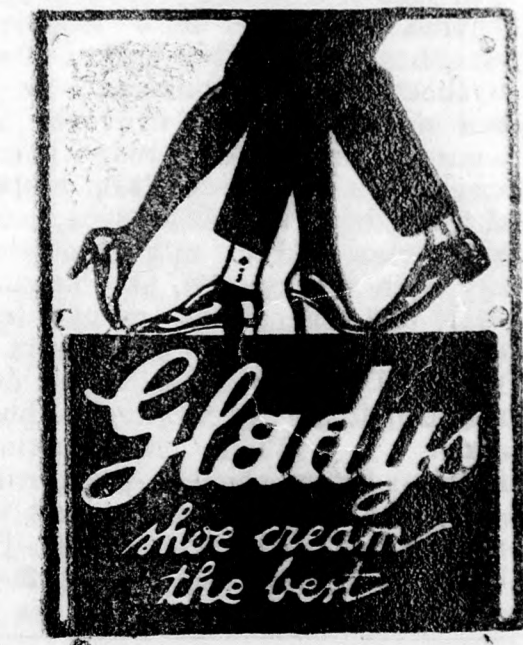
— **Molnár Ferenc új darabja.** Budapestről jelentik: Molnár Ferenc a múlt héten felolvasta új darabját a Beöthy László lakásán egybegyűlt társaságnak. Beöthy László most az Égi és földi szerelem fölolvastásáról és a Magyar Színháznak Molnár Ferenc darabjával való terveiről így nyilatkozott:

— **Valóban a legnagyobb élmény volt Molnár Ferenc felolvasása.** Az a kis társaság, amely hallgatta, lélegzetfojtottan, az izgalomtól pirosan élvezte a költő legújabb és legszebb alkotását: az Égi és földi szerelemet. Nehéz színvonalú és színészi föladat a darab. A Magyar Színház mindent meg fog tenni, ami erejéből csak telik, hogy méltó legyen a legnagyobbra nőtt Molnárhoz. Darvas Lili, aki lázban hallgatta végig a darabot, a boldogság és a kétségbeesés közt vergődött. Boldog volt, mert ilyen szerepet csak a kivételes szerencse ador egy kivételes művésznőhöz és kétségbe volt esve, hogy el tudja-e játszani a szegény és gazdag, boldog és szerencsétlen, fózsan és örült angyal szerepét. Az Égi és földi szerelem eulya, egész becsületes, különösen pedig a női főszerep nagysága lehetetlenné teszi azt, hogy a Magyar Színház — akármiyeu lesz is a sikere — sorozatos előadásokban hozza színre. Megállapodtunk abban, hogy a színház hetenként legfeljebb négyszer adja elő a darabot, a hét többi négy előadásán megtartja változatos repertoárját. A színház többi, kitűnő szerzője mind helyet talál ebben a műsorban, amelynek legnagyobb ékesége az Égi és földi szerelem lesz. Csodálatos találkozás a véletlennek, hogy a Magyar Színház, amely most októberben lesz huszonegyszemélyes, körülbelül éppen a jubileum idején teszi föl Molnár Ferenc új darabjával első negyedszázadának koronáját. Molnár Ferenc darabja október közepé táján kerül a sor a körülbelül akkor lesz a Paulini Bela Gyllas című szatirának a premierje is. Ezt a darabot ugyanis éppen előadásban mutatja be a színház és éppen előadásokban fogja műsoron is tartani. Erre nemcsak a darab fajsúlya készítette a Magyar Színházat, hanem az a körülmény is, hogy a Paulini darabjában kétféle komikus szerep van és az Unió csak ejszakának tudjon tudja egy színpadon egyesíteni a komikusait.

— **Salom Asch visszatért Amerikába.** Varsóból jelentik: Salom Asch, a hírvé zsidó író befejezte tanulmányutját Kelet-Európaiban. Salom Asch visszatért Amerikába, ahol megfigyeléseit hatalmas munkában fogja megírni.

* **Autó személyfűszerek.** Mindig olcsóbb mint mascal Perry Ford. Telefon 999. Csalá Regela Ferdinand (vált Ferenc J. u.) 99.

— **A Haggibbor Sportegyesület vezetősége az összes tagjainak ezután kíván boldog újvet.**

Az előkelő világ cipőkrémje

Tüzifa házhoz szállítva: 4 méter vegyes 500 lei, 4 méter hasábos bükk vagy tölgy 850 lei, 100 kg. hasábos bükk vagy tölgy aprítva 40 lei, 100 kg. vegyes 34 lei. Telefonszámok 401—290

Frenkel Mór fatelepe

New

A háboru pai kivádorl intellektuelk. Míg szelött a a büntető par ma a helyzet. Azok az érté a tengerentul jak idegekkel kat. Nemosa nem Európa

Alkalmam győtes hata lgens elemé annyjukat az ázte Ameriká atarnak, sem rődnak a pol rel. Mindenki amely vissza galmát, biz a tengerentul tárat.

Amerika itt a szabads tyajátékot é lent, hanem ember jelsza

— **M yna** És az ebl kedett ember kegyelemben valkedett zöl nánk. Fel is Eleinte euró misit szegye jellegűnket e kshoz illő dzsábot kér (főnök) nem odaát a mu tól. Ellenkez fias magatar érzetet. Kez ért várja. V ugy, mint b beszélgétek folyik és en amennyit a van. Több n bad. Minenk ségét, ari ne melva nines nines érzélgé at el kell

A drsáb k férfin és ha eitsunk. Me d-sáb. Még alkalom is kivül udvar akkerót. Me lebet, alkia alkalmazni, is kérdzi, ho zettégu áll sége. Az am barátságos, vésbé. A munkát elv gyen. Ma pé déglőben, dolgozik. Ez nek meg. A hoz jussou jen. Mert it gantól kez ből él.

Tudásán azonnal kev ban minden „fajtólma” amerikai a mény felét válik, gyors office falain genek: Min oáletes, dol gésnek it: ben és ily zott kead s rikában.

A cseh Prága, Cseh lapok végére beac kormánybar vállainá.

Rot

Newyorki levél

Augusztus 12 1922

A háború befejezése óta az európai kivándorlók nagy része az intellektusok osztrákból került ki. Míg szellett a kivándorló intellektus a büntető peragrafus elől menekült, ma a helyzet teljesen megváltozott. Azok az értékes elemek jönnek át a tengerentútra, amelyek nem bírták idegekkel az európai állapotaikat. Nemcsak Közép Európából, hanem Európának minden országából.

Alkalmam van győztes és nem győztes hatalmak bevándorolt intelligens elemével beszélgetni. Mindannyiukat az európai gazdasági káosz tűzte Amerikába. Sok kijönnek, élni akarnak, semmi egyebet. Nem törődnek a politikával, csak a kenyérről. Mindenki dicsőíti (álta) beszélt, amely visszahadja a testi és lelki nyugalmát, biztosítja a megélhetést és a tengerentúl maradt család elterelését.

Amerika a szabadság hazája, de itt a szabadság nem kávéházi kártyajátékok és valutavizsgéletek jelent, hanem munkát. Az amerikai ember jelszava:

— My name is the work.

És az ebben a jelszóban felnevelkedett emberrel kell itt nekünk, a kenyelében, semmiféleképpen be nem vedett rövideknek a harcot felvennünk. Fel is vesszük és győzünk. Eleinte európai, felszeg nevelésünk miatt szegyenkedtünk, de később zöld jellegünket elvesztjük és amerikaihoz illő férfiasággal megyünk dicsőítő kéri. Az amerikai boss (főnök) nem vár alávettséget, mint odaát a munkaadó az alkalmazottól. Ellenkezőleg, megköveteli a férfias magatartást és az emberi önszeretet. Kevés szavú, munkájától is azt várja. Vele együtt dolgozik épen úgy, mint bármelyik munkása. A beszélgetés kizárólag a munkáról folyik és annyi: yes, no, alright, amennyi a munka lényege megkiván. Több nem kell. Nem is szabad. Mindenkinél tudnia kell kötelességet, aki nem tudja, az már félóra múlva nincs ott. Mert Amerikában nincs érzéksz. Adnak munkát, de azt el kell végezni.

A dicső keresésnél kioktattak, hogy férfias és határozott fellépést tanúsítsunk. Mert ha nem, biztosan nincs dicső. Még akkor sincs, ha arra gondolunk is lenne. A boss rendkívül udvariasan fogadja a munkásokot. Megbéd, hogy mit tud. Ha lehet, alkalmasra, ha nem tudja alkalmazni, ismerőséhez telefonál megkérdezi, hogy ilyen meg ilyen képzettségű alkalmazottja van-e szükségére. Az amerikai munkaadó nagyon barátságos, a bevándorolt annál kevesebb. A bevándorolt bármilyen munkát elvégeztethet, dolgozni nem szégyen. Ma pékműhelyben, holnap vendéglőben, vagy valamely gyárban dolgozik. Ezen itt senki sem ítélkezik meg. A fontos az, hogy munkához jusson és hogy munkából éljen. Mert itt Vanamakeritől és Morgantól kezdve mindenki munkából él.

Tudásának megfelelő munkakört azonnal kevés ember kap. Amerikában minden bevándoroltunk ki kell „léptetnie” az egzisztenciáját. Az amerikai a zöldre a rendszer illetmény felét fizeti. De ha a zöld beválik, gyorsan emeli a fizetést. Az office falain ezek a feliratok csüggenek: Mindig mosolyogj; légy becsületes, dolgozz, itt falviszod, érzékednek itt nincs helye. Ilyen miljöben és ilyen életkörülmények között kezd az európai új életét Amerikában. Berger József

A cseh kormány lemond

Prága, szeptember 22. (Rador.) Cseh lapok szerint a kormány a hét végére beadja a lemondását. Az új kormányban Benes a külügyi tárcát vállalná.

Merénylet volt a királyné vonata ellen a prahovai hidkatasztrófa

A CFR. vezérigazgatójának szenzációs nyilatkozata — Az Uj Kelet tudósítójától —

Bukarest, szeptember 22. A prahovai vasúti szerencsétlenséggel kapcsolatban Tancrad Constantinescu, a CFR. vezérigazgatója szenzációs nyilatkozatot tett a „Viitorul”-nak. A vezérigazgató szerint az újabb szerencsétlenség bünszövetkezet munkája, amellyel a királyné vonatát akarták katasztrófába dönteni.

— A nyomozás — mondja a CFR. vezérigazgatója — azt a meglepő megállapítást tette, hogy a második prahovai szerencsétlenség bünszövetkezet munkája, amellyel a királyné vonatát akarták katasztrófába dönteni.

A cél kétségkívül a királyné öfélése elleni merénylet volt, mert a királyi vonat csak néhány órával előbb robogott át a hidon.

Hogy a katasztrófa nem a királyi vonat átgördülésekor történt, csak annak köszönhető, hogy a hid összeromlásához előbb még két három vonatra kellett áthaladnia.

A vezérigazgató még közölte a „Viitorul” munkatársával, hogy néhány nap óta

országzszerbe több kísérlet történt vonatok és hidak felrobbantására és felgyújtására.

A bandidák megkísérelték a comarnici hid felgyújtását, de az nem sikerült. Ugyancsak sikertelen kísérlet maradt a Bukarest és Titu közötti hid síneinek eltávolítása is. Bukovinában Bauciceancu és Marmalga között a vasutvonalat bombákkal és pokolgépekkel akarták felrobbantani, de a pályafelügyelő személyzet a szerencsétlenséget idejekorán megelőzte. Az országzszerbe egyre gyakrabban észlelhető bünszövetkezetek meghiusítására a hadügyminisztérium

valamennyi hidnak az őrzésére katonai őrséget küldött ki.

hogy elejét vegyék a merényleteknek. Az idejlegesen felépített hidak teljes kiépítésére a közlekedésügyi minisztérium megfelelő összegeket kapott és intézkedett, hogy a munkálatokat haladéktalanul befejezzék.

A fővárosi sajtó a „merénylet”-ről

A CFR. vezérigazgató közlései természetesen nagy feltűnést keltettek Bukarestben, ahol a napilapok különböző kommentárokat fűztek hozzá. Egyes lapok szerint a vezérigazgató kijelentéseit csak védekezésnek kell minősíteni, amellyel az államveszték felelősségét akarja elbáritani. A „Dimineata” a következőket írja:

— Olesó mentegőtörés, régi és tulajgosan kényelmes, semhogy szó nélkül elhaladjunk mellette. Évek óta minden közigazgatási vizsátságrol azt halljuk, hogy „bünsz kezek munkája”. Azt hinné az ember, hogy ebben az országban csak gonosztervek és merénylők élnek.

A vezérigazgató azt is kijelenti, — folytatja a „Dimineata” — hogy a technikai számítások a hid megfelelő ellentállásról tettek tanúságot. Nem vagyunk szakértők, de idézzük szakértők véleményét. Az első prahovai hidkatasztrófa alkalmával egy müncheni képeslap köölte a beszakadt prahovai hid fényképét. A fénykép alá egy volt német tiszt írt néhány sort, aki a háború alatt a prahovai hidnál teljesített szolgálatot és aki most egy müncheni nagy vasgyár főmérnöke. Ez a kétségkívül kiváló szakember a következőket írta:

Imemem ezt a hidat és az anyagot is, amelyből készült. A mi páncsnökságunk számításai szerint nem volt alkalmas, hogy rajta keresztül forgalmat bonyolítsunk le, mert csak néhány hónapi fennállást jósoltak neki a megvizsgálásra kiküldött katonai mérnökök. Ha a megszállás tovább tartott volna, kétségkívül új hidat építetünk volna a helyére. Teljesen érthetetlen előttem, hogy a román hatóságok többéven keresztül nem resturálták a hidat és igazán isten csodája, hogy ez a hid már eddig is össze nem omlott.

Mindazk ellenére legutolsó táviratunk szerint Voinescu Ron ulue, a sziguranca országos vezérigazgatója is kijelentette a katasztrófával kapcsolatban megírdított nyomozásról, hogy a nyomozás eredménye szerint is a szerencsétlenség bünszövetkezet merényletének eredménye.

Ujabb tüzek és robbanások

Bukarest, szept. 22. (Rador) A bukarest-brailai vonalon a Putna folyón átvezető vasti hid tegnap délután leégett. A tüzet a mozdony szikrai csezták. Montenia és Moldva között a forgalmat Braila és Barbov vonalon kerülővel bonyolítják le.

Bukarest, szept. 22. (Rador) Tegnap délután 5 órakor a ficseni állomás közelében a pinai hidon kigyulladt egy tehévonat. Több áruval megrakott vagon perná égett. A tűz követekében a 122. sz. személyvonat két órai késéssel folytatta útját.

Bukarest, szept. 22. (Rador) Tegnap délután 7 óra tájban a CFR egyik műhelyében robbanás történt, amelynek hat súlyos sebesült áldozata van.

KÖZGAZDASÁG

Hogyan egységesítsék a szeszadótörvényt

Kontingens vagy szabad termelés?

Hetek óta hírek vannak forgalomban, hogy a romániai szeszadótörvényt hamarosan megreformálják és ezzel együtt a regában, Erdélyben, Bukovinában és Besarábiában ma fennálló és egyenértékű lényegesen különböző szeszadótörvényeket egységesítik. Minthogy a csatolt részek közül Erdélynek van a legfejlettebb szeszipara, érthető, hogy Erdély szeszipari érdekeltége aggdó kíváncsisággal várja a fejleményeket.

Nagyromániának kialakulása előtt Erdély és Bukovinában a kontingens, Besarábiában a legteljesebb monopólium, míg a regában a szabad termelési rendszer volt érvényben. Nagyrománia kialakulása után Erdélyben és Bukovinában, bár a kontingens-törvények elvben fennmaradtak, a regában érvényben lévő szabad termelési rendszeret javították át, Besarábiában pedig felemás monopóliumrendszer alakult ki. Az egységes szeszadótörvény megalkotásánál három rendszer jöhet szóba és pedig 1. a monopóli, 2. a kontingens és 3. a szabad termelési rendszer.

Monopólirendszer lehet részleges és teljes. Mindkettőnek nagy hátránya, hogy általa az állam a bürokrácia vasfogójába fogja az ipart, kezeléséhez nagy tőkésre és jól képzett személyzetre van szükség. Minthogy pedig a román állam ma aligha rendelkezik ezekkel, nincs is sommi valószínűsége az általános monopolisálásnak.

A szabad termelési rendszer a mai idők legnépszerűbb jelszava, amelyet

asok a demagógok hangoztatnak, akiknek legkisebb gondja a töregek olesó ellátása. Főktelen verseny által tulprodukción, ezzel árnyomást eredményez, de válságot idéz elő a termelésben, aminek eredménye a kis tőkével dolgozó üzemek elpusztulása, a nagyüzemek monopolisztikus felülkerekedése és végül a fogyasztó község kiszárolása. Az így létrejött haussé konjunkturák felzárna hoznak új vállalkozásokat, ami ismét az előbb jelzett hatásokban megnyilvánuló tultermeléshez sibi vezet. Ezt a „circulus vitiosus”-t figyelhetjük meg minden clyan szakmából, amelynek felett ragy gyáripára van s ezt látuk — habár elmosódott konturokban — Erdély szeszipari életében is, az alig két éves szat adtermelési rendszer mellett.

A kontingensrendszer a legelterjedtebb a szesziparral bíró államokban, s rányolg a legmegfelelőbb. A szeszgyártáshoz romosak közigazdasági és állam-pénzügyi hanem szociális szempontok is fűződnek. Ezek a szempontok pozitívek és negatívek. A pozitív szempont, hogy az élelmiszer, a gyógyászati és általában az ipari célokat szolgáló szesz mellett olcsóbban kerüljön forgalomba, a negatív szempontok pedig kivonatossá tessék, hogy az élvezeti célokat szolgáló szesz mennél korlátozottabban és mennél drágábban kerüljön forgalomba, továbbá hogy csak annyi tengeri, burgonya és máa termény elköltassék fel szesznek, mint amennyi épen a belfogyasztás fedezése szempontjából szükséges (kontingens szesz) és amennyi még ezenfelül külföldön elhelyezhető (exszesz mert hiszen sokkal inkább a lép érdekében való, hogy az élelmiszeri szolgáltatók termények legyenek főös mennyiségben mint a szesz. Az élvezeti célokat szolgáló szesz magas adója lehetővé teszi, hogy az ipari célokat szolgáló szesz prémiumok által olcsóbbá tétessék.

A népjóléti szempontok tehát a kontingensrendszer, vagyis a szeszterményeknek a tényleges fogyasztáshoz való igazodását tessék kívánatossá. De mellette szólnak az állam pénzügyi szempontjai is. A magas árak felszínén tartása által az államnak módjában van a szeszre bármilyen magas adókat is kírni, amelyeknek végösszege így meghaladja a szabad termelés versenyében begyült adók összegét. A szabad verseny ugyanis sok illegális existenciát dobott felszínre, akik a szeszt az adósás alól elvörják. Ezenkívül a szabad versenyben lenyomott árak nem bírák el a magas szeszadót. A kontingensrendszer fentartásával az árak egy állandó jelleget is vesznek fel análtal, hogy a gyarak kénsyszerítve vannak kontingensük kitermelésére, így készletüket akkumulálni nincs módjukban, minél fogva nem tehetik ki a piacot olyan szálsó ártengedőzásoknak, mint amelyneknek szemtanúi voltunk az utolsó időben.

Nemcsak Erdély és Bánát, de egész Nagyromániának fontos érdeke, hogy a szeszadótörvények reformjával a kontingensrendszer kerüljön ki győzteses, amelynek további előnyeiről más cikk keretében fogok még szólni.

Halász Ignác szeszgyáros.

Belföld

(x) Háromeszer tőkeemelési és új részvénytársaság alapítási kérvény a kereskedelemügyi minisztériumban. Bukarestből írják: Az ipar és kereskedelemügyi minisztériumban működő bizottság, amely a csatolt területeken létesítendő új részvénytársaságok és régi vállalatok tőkeemeléseinek engedélyezését intézik, közli, hogy a bizottságnál eddig háromeszer kérvény halmozódott fel. A bizottság azonban henteént csak egy ülést tart és így a kérvények elintézése késedelmes szenved. Sannu miniszter intézkedett, hogy a bizottság, míg a háromeszer kérvényt letárgyalja, permanens ülésséket tartson és ilyenformán az érdekeltek türelmét már csak két-három hétig vessik igénybe.

(x) Uj import-export díjakat állapít meg a legfelsőbb vámbizottság a

mai malom. ban (Besz- és meső- A kár tis- darabja. ár Fereno darabját a agyúlt tár- ost az légi áról és a ár Fereno gy nyilat- ob élmény asás. Az a a, isleget- san élvezte a alkotását: Nehéz sain- darab. A fog tenni, hogy méltó itt Molnár- n hallgatta gság és a ott. Bológ ak a kivé- y kivételes volt esze, szegény és oszón, jó- ét. Az légi gész beran- női főszere- teszi azt, akármilyen előadások- dtunk so- nként leg- darabot, a megtartja mbáz több, talál ebben legnagyob- erelem lesz. véletlennek, amely most tendés, kö- lejez teszi darabjával naját. Mol- ber közepe belül akkor című sza- Est a da- ban mutatja adásokbaa re nemcsak a Magyar művészy is, ban kidead Unio csak y szinpadon ért Ameri- : Sannu- ban befejezte ban.Salom- aba, akik munkában k. Mindig Ford. Tele- dinaud (vett gyésület vo- nak szeton

pókrémie atelepe

Rothmann Márton szabókellékek és Cluj, str. Matia (v. Mátyás kir.-utca) 2. sz. rövidáru raktára Eladás nagyban és kicsinyben. vidéki megrendeléseket postán eszközöl.

mai szombati délutáni ülésén a követ...

(x) Iparpártolási kedvezményt nyert a „Monitorul Oficial”...

Külföld

Zürichi zárlat. Zürich szept. 22. Berlin 38. Amsterdam 207 1/2...

Páris, szept. 22. London 5090. New-York 1307 1/2. Brüsszel —...

Prága, szept. 22. Belgrád 42. Berlin 230. Bucaresti —...

Budapest, szept. 22. Napoléon 9400, dinár 3080 — 3240.

(x) Szabaddá teszik a csehszlovák devizaforgalmat...

(x) Külföldi áru piac szeptember 21 én. Marseille: rizs 100 kg. 80 és 85 frank...

(x) A német Reichsbank megegyezett az angol jegybankkal...

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Habima Zsidó Szinpad

Hétfőn, 1922 október 2-án premier-bérlet 1 szám...

MAGYAR SZÍNHÁZ

Péntek: Kék frakk. (Ujdonsg először. Premier helyárakkal. Premier bérlet 6. szám.)

Vasárnap este: A hollandi menyecske. (Ujdonsg 7-edszor. Rendes helyárakkal. Bérletszűnetben.)

...szorra tűzött előadások jegyei előre megvásárolhatók a színház pénztáránál.

Eladott menyasszony és Gyengédség. Két nagy művészi szenzációja lesz a jövő hétnak...

Boldogujévet ezuton kívánunk

rokonainknak, ismerőseinknek és üzletfeleinknek

Ausländer Lajos üveg, porcellán és lámpa nagykereskedő.

Baumzweig, Rosenfeld & Comp. Bärzel vasútlel. Cégtulajdonosok: Salomon A., Felsner Salamon J.

Bergfeld Izsák és családja. Bergner Mór bórkereskedő.

Braun Izabella és neje. Eisenstädter Fülöp és társa.

S. Eisenstädter & Co. E. zweig Salomon és neje.

Dr. Fischer Tivadar és neje. Dr. Fischer József és neje.

Fränkel Testvérek kézműru nagykereskedők.

Finkler Samu és neje. Fuhrmann utódok „Gombos Sámuel és neje.”

Glasner Benjámín és neje (Safurth).

Grünwald Samu rövidru kereskedő.

Grünfeld József és családja. Hirsch Manó és neje.

Jakab Elek és Társa utódai „Nagyfaludi és Weisz”.

Imre Lajos kötöttáru nagykereskedő.

Izsák Testvérek textil és rövidru kereskedők.

Judovits Lázár nagykereskedő. Katz és Bernát cég.

Kalmár Mihály és családja. Özv. Kohn Salomonné és családja.

László és Bergner kötöttáru nagykereskedők.

Lebovits és Weinstock szalámi-gyár r.-t. Metropol kávéház.

Léb Jiverek. Moskovits és Weimann.

„Orient” cég Hirschhorn & Barabás. Rados & Comp.

Rosenzweig utalásos cikkekre kereskedése.

Rossmann Mihály szűzömester. Rosenfeld Arminia és neje (bádogosmester).

Sajovics és Lebovics fakereskedő cég. Simon Márton és családja Tg.-Mures.

Spéter Mózes és neje. Szatmári László.

Tungram villamossági r.-t. Waldner Mór, a Forgalmi Bank r.-t. igazgatója.

Winkler Mór szalámigyár.

próbák meleg hangulatából itélve, állandó műsordarabja fog most maradni az Eladott menyasszony a kolozsvári színházban...

Weisz Izsák kalap és férfidivat üzletébé Calea Regele Ferdinand (volt Ferenc József-ut) 49, melyek 10-20 százalékkal olcsóbban lesznek kiárusítva a napi áraknál

WINTER A. és Társa Rt. első szegedi mechanikai kiegészítő lerakata és képviselőlete Nagyromania részére: Haas Józsefnél Brassó, Kapu-utca 12. Mindenféle keféru, ecetek és meszelők kizárólagos nagybani eladása! 4242-1

Engross FISCHER Engross a fordai üvegyár vezérképviselete és főlerakata. Nagy raktár mindennemű fuvott, csiszolt, préselt árukban, lámpacső és demyohnokban, valamint lámpaárúkban. Napí áron alól fehér és szines porcellán áru. Engros raktárából, ahová saját vasúti vágány vezet, kombinált vagonokat prompt szállíthatok. A fordai üvegyár részére mindennemű rendeléseket felveszek és árajánlatokat teszek.

PESCARIT első erdélyi haltenyésztő részv. társ. értesíti Cluj és Erdély közönségét, hogy halászatát megkezdte. Cluj városában állandóan minden nap a közönség rendelkezésére áll bármily nagy mennyiségben különböző élő hal, nevezetesen Fogas, Ponty, Csuka, Kárász, Compo, Márna és Harcsa. Klárusítás Sallak Dezső-cégnél Vidéki megrendelések jégsomagolással azonnal eszközöltenek. Sürgőnycim: Sallak Dezső, Cluj.

Sport kötött-szővött Áruház. Aradi kötő és kötött-szővőgyár lerakata Cluj, Wesselényi-utca 16. Kötött kabátok, szetterek kötött ruhák, harisnya és keztyű eredeti gyári árban kapható.

E. ROSENZWEIG CLUJ, Str. Reg. Maria 6. Van szerencsém értesíteni a n. é. hölgyközönséget, hogy külföldi tanulmány- és bevásárlási utamról hazaérkeztem. Francia és angol ruhákhoz való legújabb fazonok és hozzávalók nagy választékban állanak a t. hölgyközönség rendelkezésére. Szives pártfogást kér Krausz Samu női szabó, Bocskay-utca 5. szám

Könyv- és papírkereskedés Nyomdával! Olcsó árak! Szombat és ünnepnap zárva! Zineművek, Iskolaszerek, külföldi bélyegek

On még nem tagja a SALAMON NYOMDA kölcsön-könyvtárának 4500 mű. KÖNYV- ÉS PAPIRKERESKEDÉS NYOMDÁVAL! Olcsó árak! Szombat és ünnepnap zárva!

FERROWATT. A világ legnagyobb gyártója. A világ legnagyobb gyártója. A világ legnagyobb gyártója.

Engross FISCHER Engross a fordai üvegyár vezérképviselete és főlerakata. Nagy raktár mindennemű fuvott, csiszolt, préselt árukban, lámpacső és demyohnokban, valamint lámpaárúkban. Napí áron alól fehér és szines porcellán áru. Engros raktárából, ahová saját vasúti vágány vezet, kombinált vagonokat prompt szállíthatok. A fordai üvegyár részére mindennemű rendeléseket felveszek és árajánlatokat teszek.

Szombat. Gyárt: b... Vesz: cs... Bélyeg... Hiteles... R. M. S. Grün... Cluj, P. Mihan... Kász... Géptechn... műsz... Cluj... 2000... isk... és k... Eisenstäd... volt... Str. Regina Ma... Finom sé... Minden cikk... Nagyobb men... Anilin (M... termékek... marin ve... és zom... szesz, e... pentin, S... kefe... KAL... áruforgalmi r. fü... nagykereskedés... üzlet: Strada Reg... 42. Telefon: 425... (Csertörő-utca) 56... Győző... Hellen... Weisz... női divatruhák... olcsó... Cluj, Wesse

Áruház

Gyár lerakata
utca 16.

tok, svetterek
h. harisnya és
edeti gyári
hapható.

מחירים

מחירים

ZWEIG

Maria 6.

מחירים

מחירים

teni a n. é.
hogy kül-
bevásárlási

s angol
való
onok
alók
tékban

onség ren-
fogást kér
Samu
a 5. szám

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

מחירים

Gyóg és Vegyipar Rt. Szatmár

Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet, csontzsirt, műtrágyát, szappant, kocsikénőcsőt, gépszirt, téglát stb.

Vesz: csontot, száraz és vizes hullást, nyers és olvasztott fagyut.

Bélyeggyűjtők

referenciák vagy pedig megfelelő biztosíték ellenében legjobb feltételek mellett kaphatnak igen szép kiválasztott gyűjteményeket. Kereskedők háromhavi elszámolásra bizományba, illetőleg elszámolásra kaphatnak gyűjteményeket **Wilhelm Hann v. Hannenhelm** briefmarkenhandlung Hermannstadt Sibiu, Reisenfeldgasse No. 5.

Megnyílt! Megnyílt!

Parkettánc
Derős hangulat minden este a **Dacia-Barban**
Cluj-Kolozsvár legdíszingváltabb szórakozóhelye. Változatos műsor Kétünő baritola. 4175-I

Hitelesített űrmértékek

nagybani gyártása
R. M. S. (trafik) táblák kaphatók.
Grünwald Jakob 1296
bádógarugyára
Cluj, P. Mihail Viet. (Széchenyi-tér) 13.

Kássa Albert

**Gép- és elektro-
technikai
műszaki vállalata** 1288
Cluj, C. Victoriei **99.**
(Magyar-u.)

**iskolatáska
és könyvszif**

2000 drb. különböző
érkezett
Eisenstädter Fülöp és Tsa
volt Lakatos Áruház
Str. Regina Maria (v. Deák Ferenc-u.) 13
Finom sétakocsik 3700 lei-ig
Minden cikk nagyban is kapható.

Nagyobb mennyiségben érkezett:

Anilin (Meister Lucius-féle), vegyi termékek és földfestékek. **Ultramarin** vegytiszta, külföldi **lakok** és **zománcok**. **Diana** sósborsószesz, enyv, ecetsav, valódi terpentín, **Schellack** T. N. Oranje

**kefeárak
KALMÁR**

Áruforgalmi Rt. fűszer, festék és gyarmatára nagykereskedésében, CLUJ (Kolozsvár). Főüzlet: Strada Regina Maria (Deák Ferenc-u.) 42. Telefon: 425. Filóküzet: Strada Rugului (Csertörő-utca) 56. Telefon: 5-44. 1354

Győződjön meg

mielőtt ruházati szükségleteit beszerezné

**Heller,
Weisz & Molnár** 1834
női divatruhákban általában ismert
olesó áraitól!
Cluj, Wesselényi-utca 6. sz.

**MODERN ÜVEGCISISZOLDA
ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR**

PÉCHY és TÁRSA készíti a legszebb tükröket és butorüvegeket minden méretben és mennyiségben
Oradea-Mare (Nagyvárad) Strada Saguna (Kapacinus-u.) 20. 0000000000000000 1381 **Ujrafoncsorozás!** Kérjen árajánlatot!

Papir és fűszernagykereskedők figyelmét felhívja az iskola saisonra „Zen“ első román krétagyár Cluj.

SCHÖNBERGER, SPITZ & Co

kötött, szövött, rövid és norinbergi árak nagykereskedése
Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér

Külföldi likőr és pezsgó **Lucullus** nál Oradea-Mare, Bémér-tér 1392
különlégességek kaphatók

PALATÁBLÁT Feltűnően olcsó engross árak! Kérjen árajánlatot
és mindenféle rövidáruat csak a „PROGRESS“ import-cégnél **ORADEA-MARE** vásároljon

Zsák HAVAS DEZSO Timisoara
Zsineg 1874
Ponyva

Coron Blue
(Kéldítő kocka), kéldítő illatos, tinta, párna, festék, kalaplakk minden színben. Padlószárgító, garantált minőség, legolcsóbb ár.

Cégtáblákat legolcsóbban készít 1810
JAKAB
Strada Regala 12a. (volt Majális-u.)

„LUXOR“ vegyszert gyár, Cluj.
Telegram: „Luxor“, Cluj, Telefon 12-97.
Engross engedmény. 129
Engross. Olcsó bevásárlási forrás rövid, bazar, galanterie cikkekben
Feiner Festvérek, Cluj, Unió-u. 11.
Bent az udvarban. 1303

Saját érdekében keresse fel Szatmáron **Katz és Weisz**

(Deák-tér 15.) férfi és női divatáruházát,

hol nagyban és kicsinyben, szenzációs olcsón vásárolhat óriási választékban a legújabb férfi és női szöveleket, kabátkelméket, barchetokat és minden e szakmába vágó összes textiláruccikat.
A nagyérdemű közönség b. partfogását kerjük.

engross

akata

küzet:
Mures,
Ferdinand 7.
on. 2-97.

1428

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavazásig 1 lejt. Vastagabb betűvel szedett szavak 2 lejt. Legnagyobb apróhirdetés díja — 10 szög — 10 lejt. Jellegű hirdetésekre semminemű felváltást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbítatnak. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 lejt 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

Önálló 30 éves kereskedő, szigorúan választásos családól nőülve, 100—160 ezer lejt közönyre reflektál. Levelet teljes címmel, fényképpel Dr. M. J. Oradea-Mare, Str. Cozma-Neacu továbbít. 4748

Intelligens izraelita aki szeszfőzői, szeszszabadraktári ügyekben teljes jártassággal bír, perfekt román, magyar, német, könyvvezetéshez is ért, megfelelő állást keres. Ajánlatokat Modest-Onesteljelgére a kiadó továbbít. 4783

Figyelem!

Női kabátokat minden divat szerint legújanyosabban készít

Arbermann
női kabát-szalonna
Cluj, Str. Chinez 2.
(Szentlélek- és Kínai-utca sarok).

Fordításokat, alakításokat is vállalok

Teljesítést kitűnő szilikon-gallérral, békebeli szövetből eladó. Cím a kiadóhivatalban.
Kiadó raktárhelyiség. A Piata Unirii kiadó egy azonnal el foglalt, mintegy 120 négyzetméter területű szaraz pincehelyiség. Ertekezhetni a Kereskedelmi Hitelezési Rt.-nél Cluj, Piata Unirii 20. (Emelet.) 4749

Gyorsírást három hónap alatt teljesen megtanulhat. Cím a kiadóban.

Bacshor, mosótalp felsőbőr és szíjgyártóbiro

állandóan nagy készlet késznyben és nagyban. Legolcsóbb árak mellett Vidéki megrendéseket kis postacsomagban is eszközölök.

Vagontelephely 61 százalékos kedvezmény

Sámszon-bőrgyár

Gyufagyár-utca 1. A gyorsrakattárral szemben. Telefon: Gyár 2-86, lakás 3-87

Molson Marguerite kalapszalonna megszűnő, mod. és legújabb kalapok készítését egyelőre lakásomon, Str. Basarabia 10. (Kemény Gábor-utca) elvállalom. Frank Margit. 4750

Utazó bőrönd és táskák

legjobb minőségben kapható **Farmati bőröndösnél** Cluj, Str. Memorandului (Unió-u.) 16.

Washereshedők és bádagosok!

Hitelesített ürmérték és ürmérték részek legolcsóbban beszerezhetők **Biró Márton**, 1390 kém- és bádogipari üzemében Cluj

Die Weltbekannte **HERMAN RATH TRIEST**, welcher schon mehr als 40 Jahre von die Griechische und Palestinaer Produzenten in Triest ein Commissionslager besitzt, eröffnete in

Bucuressti, Hotel Regina einen Engrolager von **אתרוגים מבהרים ל לבים גרינע** בארדינהראער אונד גרינע געוועהלשע זא איך געעבנדנע טראקקענע הדסים

Anfragen sind zu richten an seinen Sohn **Iosef Rath**, Bucuressti, Casuta Postala 394.

MEGNYILT

Clujon, a Bolyai-utcában

ROSMANN MIHÁLY

szücsműhelye,

ahol minden e szakmába vágó munkát legújabb divat szerint jutányosan és pontosan eszközöl.

MEGNYILT

Szaniszló János

műszaki kereskedő, villany, vízvezetési vállalkozó, rézműves. Kolozsvár, Hungadi-tér 17-18.

Telefon 12-82.	Allandó nagy raktár műszaki, vízvezetési és felszerelési anyagokban, valamint hasonló cikkekben.	Telefon 12-82.
Furógépek	Satuk és rézarmatúrák Rézműves, villany- és vízvezetési munkálatok a legolcsóbb napi áron. Elvállal berendezni komplett szeszfinomítókat	Esztergák
	Pálinkafőző üstöket a legmodernebb kivitelben készít.	

Kereskedők figyelmébe!

Cégemnél a legelőnyösebben szerkezthetik be a következő cikkekét:

Fajance függőlámpák 5-8-11 sz. la. | békebeli minőségben külföldi gyártmány
Fali függőlámpák 3-5-8-11 sz.

Szabadon égő bádógmécsek alacsony és magas formában. Fajance lámpákhoz való üveglámpatestek égővel és égő nélkül.

Fehér lámpacső 3-5-8-11 számú
Körögő csövek 10-40
Demghonok 3-25 literig

Fehér vizes, boros, likőröspoharak minden kivitelben. Hitelesített boros palackok és stucnik. Allandó szállítást vasuton Erdély és Bánát minden részébe. Eltemert szolid és pontos kiszolgálás.

Ausländer Lajos üveg-, porcellán- és lámpaáru nagyraktára
Cluj, Piata M. Viteazul 39. — Telefon 9-54.

Uj kalapot ócska kalapból

készít minden legújabb formában a legolcsóbb és legszebb kivitelben 1416

Friedmann Mór Malom-utca 20 sz. alatti női és férfi kalapgyára

„Kálnai“
Malomkögyár
Targu-Mures—Marosvásárhegy
Gyárt legnagyobb teljesítményű, úgy buza, mint tengeri őrlésre alkalmas, francia rendszerű, rakott malomkövet. Minőségéért garánciók! 1367

Szörmék művészies feldolgozása

Eredeti modellek

Telefon: 12-12.

Déri Lajos,
Cluj, Strada Memorandului No. 3. (volt Unió-u.)

„רנלי מברש“
מאת מרתה רוד מאשקאוויטש נ"ל
L 30 פרויו
פר וועדער פערקויפער אונד מורחן פעריוונע 30% ראכנאט
אלליינפערקויפן
SAFRUTH JÜDISCHE BUCHHANDLUNG CLUJ

Feuerstein J.
textil, kötött és rövidáruház
Cluj, Str. Reg. Maria 12.

KÖSZENET

és kocsit azonnal szállít vagy későbbi szállításra előjegyez va-gon vagy métermázsa tételekben:

Kohn Zsigmond cég
Cluj, Strada Baritiu 10.
1418 Telefon 259.

Műköszörüs, késes, műszerész

szakmába vágó munkákat szakszerint, vállalom szolid és pontos kiszolgálással

Gajzágó Márton
Cluj, Rimasi-utca 5. (Óvár.)

Keresünk megvételre:

Mágot, lencsét, borsot
1401
Ajánlatokat mintákkal kérünk.
LÉB FIVÉREK, Cluj
TELEFON: 4-71.

Máramarosi Takarékpénztár Rt.

Sighetul-Marmatiei (Máramarossziget) Alapítva 1898.
Telefonszám 114-111.
Téviralcím Máramarositakarék.
Idegen pénzek vétele és eladása.

Átutalásokat eszközöl a bel- és külföld bármely piacára a legelőnyösebb feltételek mellett. Betéteket a legmagasabb kamattal és melléti gyümölcsözött. Váltak leszámítása és ipari vállalatok finanszírozása. 187

FÜZETEK,

író- és rajzszerek Schwartz Ignácánál, Malom-u. 16. kaphatók. Olcsó árak.

OLOSKAIRTÁS!

GARANCIA MELLETT!
LEGUJABB
SZOBAFESTÉS
CÍMFESTÉST ÉS MÁZOLÁST VÁLLAL

GRATZ

CLUJ, STR. SAGUNA 16:

Mikor

Kovesen dágazó nagy lesztina-mán várososság jó larációt és elhangzóit hosszu ni v ak a horvát harcolni. Me eionista töre még csak m ehivamsiból kamentimok teernok ama mellet, ame eionista szer Uj Kelet m háléles másd zóket közli

Frans

Igen tis A ködtá 9 ó, szomi kel kapolat esidő nemz való létesité lékkel szem a szjlo utjé várososság már preciz kére jussat Midőc a megaküldöm, lomai, hog edért, amel nek megval esét kívánj fejezem ki teit, hogy n azok a szim meakálkodá különbözően Maradok

Szokolov

Pionon minisztere gátáson fog sserveet k

Blum bá

- Emlék

Mit visz öle a pén kor kicsit gette örege

Blum kánacok, ismernek. reatülvillia

— Szac kánac ura semmit. Szappor nézte, ha went a roa fogott a s

— Hé ruhás leve csak visze A vén fejt, ami pupot a h egy rezget

— Vén meg, meri Blum k — Ugy nyögte ka könyérrel, A hór balyuját szál öreg d hdként fe gerén.

Történelmi dokumentumok

Mikor és hogyan nyilatkozott meg a világ lelkiismerete

— Az Új Kelet munkatársától —

Kevésen tudják, milyen messzire először nagy munka előzte meg a Palestina-mandátum ratifikációját. A nyilvánosság jóformán csak a Balfour-deklarációt és a népszavazás zárulását elhangzott beszédeket ismeri. Pedig hosszú utat vezetett ideig és sok országok a hozzájárulását kellett előbb kihozni. Melyik nép hogyan fogadta a cionista törekvéseket, annak a titkát még csak most kezdti a diplomácia színhelyeiről kiadni a történelem. A dokumentumok saporodnak és a tudósok keznek szemlélve a grandiózus munka mellett, amelyet Palestina ügyében a cionista szervezet vezetett kifejtett. Az Új Kelet megismerete az érdekes hírek képelelő és azokról a következőket közli:

Franciaország tájékoztatja a nyilvánosságot

Francia köztársaság Páris, 1918 febr. 16.

Igen tisztelt Uram!

A köztársaság kormányja az a hó 9-én, szombaton tartott konferenciánkkal kapcsolatban elhatározta, hogy a zsidó nemzeti otthonnak Palestinában való létesítésével, illetve a cionista céllal szemben elfogalt álláspontjáról a sajtó útján tájékoztatni fogja a nyilvánosságot olyan közléssel, amelyben a már precízre szűrt szempontok kifejtésére jutnak.

Midőn a közlendő jelentés szövegét megalkotom, kétségem van az alkalommal, hogy ennek negyedik órájánál, amelyet hitványos törekvéseink megvalósításáért fáradozik, szívesen kívánjak. Együttal köszönetemet fejezem ki buszóságáért amelyet kifejtett, hogy nyilvánosságra kerülhessenek azok a szimpátiák, amelyeket az önkéntes munkálkodása a koalíció országában és különösen Franciaországban kiváltott. Maradok, igen tisztelt Uram

mely fiastelettel Pichon.

Szokolov urnak, Hotel Mairie, Páris.

A kommuniké

Pichon ur, a köztársaság külügyminisztere ma délelőtt hosszabb kihallgatáson fogadta Szokolov urat, a cionista szervezet képviselőjét. A külügyminis-

ter e szerencsés alkalmából arról értesítette Szokolov urat, hogy Palestina zsidó telepítésére vonatkozóan a francia és angol kormányok teljes egyetértésre jutottak.

II.

A nemzeti otthon kiépítésén Olaszország is közreműködik

London, 1918 május 9.

Nagyon tisztelt Uram!

Ö excellenciája, bárá Szaio királyi külügyminiszter ur megbízásából van szerencsém értesíteni hogy ama kiváltságokra vonatkozóan, amelyek hozzá eljutottak, Olaszország kormányza abban a kellemes helyzetben van, hogy régebbi kijelentéseit, amelyeket Washingtoni, hárai és szaloniki képviselői útján kifejtésre jutottak, megerősítheti abban az értelemben, hogy a zsidó nemzeti otthonnak Palestinában való berendezésén örömmel közreműködik. Ehhez csupán azt a feltételt köti, hogy ezzel a Palestinában körül lévő zsidók jogi és politikai helyzete meg ne esorvossa.

Engedje meg uram, hogy kifejtsesem ön iránt való kiváló tiszteletemet.

Imperial

Nachau Szokolov urnak, Empir-ház 175. London

III

Az amerikai Egyesült-Államok

Washington, Fehér-Ház 1918 aug. 31

Kedves Weisz rabbi ur!

Mély és őszinte érdeklődéssel figyelem az újjáépítő munkát amelyet az angol kormány kezdeményezésére a Weizmann-bizottság Palestinában megkezdett. Örömmel élek az alkalmal, hogy kifejtsesem előttem értezt megelégedésemet, hogy úgy az Egyesült-Államokban, mint a koalíció egyéb országában is milyen örömdelét haldást mutat a cionista mozgalom, amióta a Balfour-deklaráció kapcsán ismeretessé vált, hogy a zsidó nemzeti otthonnak Palestinában való kiépítéséhez az angol kormány hozzájárult és amióta remélni lehet, hogy e cél elérésére az angol kormány részéről a legnagyobb erő-

források várhatók. Magától értődik, hogy gondosan el kell mindent kerülni, ami arra vezetne, hogy megszorítsa a Palestinában lakó nem-zsidók polgári és vallásbeli jogait, vagy azoknak a zsidóknak jogait és politikai helyzetét, amelyek más országokban laknak.

Gondolom, hogy minden amerikai mély megfontoltsággal vessen át az értesítést, hogy még a mai hatalmi viszonyok között is sikerült a Weizmann-bizottságnak lerakni Jeruzsálemben a héber egyetem alapjait és biztosítani ezzel a szellemi újjászülést.

Szíves és őszinte üdvözléssel az ön Woodrow Wilsonja.

IV.

A német nyilatkozat

A birodalmi külügyi államtitkár 1918 január 2-án fogadta a cionista szervezet akció-bizottságát és ez alkalommal a következő kijelentést tette.

A zsidóságnak, különösen a cionistáknak palesztinai törekvéseivel kapcsolatban örömmel üdvözljük Talaat pasci nagyvezírnek nem régen tett nyilatkozatát (a „Vossische Zeitung” tudósítójával Konstantinápolyban folytatott beszélgetésében. A szerk.) Megelégedéssel látjuk, hogy a császári oszmán kormányának szándékai összehangban vannak eddig követett barátságos megalkutásával és hajlandó ezután is szabad bevándorlással és telepítéssel támogatni a zsidóságot abban a törekvésében, amely arra irányul, hogy az ország befogadó képességének és a zajatos kultúra szabad fejlődésének figyelembevételével kihasználja és felvirágoztassa a zsidó kolonizációt.

V.

Görögország állásfoglalása

M. Politisz görög külügyminiszter a zsidó kérdéssel tartott nagy beszédeben többek között a következőket jelentette ki a parlamentben:

— Már Szalonikiben való tartózkodásom idején volt alkalom arra, hogy a liberális pártoknak legfontosabb szimpátiáit tolmácsolhassam a zsidóság előtt. Minden igem helyen ember őszintén osztja azoknak a fájdalomát, akik azért szenvednek, mert megakarják valószinű nemzeti ideáljait. Őszinte rokonszemesem kíséri a zsidó nemzetet, a félreértéseknek és üldözéseknek ezt a kétezer esztendő óta szenvedő nemzetét, hogy e helyen is megismerhessem már több isben tett kijelentés-

met: a görög kormány mindent el fog követni, ami csak módjában van, arra nézve, hogy nemzeti munkáját a zsidóság kifejtéséhez. E tekintetben nagy szövetkezéssel teljes egyetértésre jutottunk. Engedje meg nezem a tisztelt Hár, hogy a szimpátiákkal fordulhassak a zsidó faj felé, amely ősidők óta él Görögországban az igazság jogára és teljes egyenjogúságban. Ez a zsidóság rendületlen hűséggel segítette az országot más elemek az állami hatalom kiépítésében. A zsidó faj már csak azért is számíthat a mi szimpátiáinkra, mert a hollét nemzet-hez hasonlóan sok rettenetes üldözést szenvedett el, de soha meg nem adta magát.

VI.

Hogyan gondolkoznak Szerbiában

Részlet abból a jegyzék-ből, amelyet Szerbia amerikai követe intézett a cionista szervezethez.

A szerb nép ugyanolyan ideálokat követ, mint a zsidó nép. Teljes szabadság minden néppel szemben, bent az országban pedig teljes polgári egyenlőség nemzeti életében, mindig ez a princípiumot manifestálta a zsidó nemzet. Mi, testvéreinknek tekintjük a Szerbiában lakó zsidókat és hangsúlyozni kívánom, hogy a zsidó nép ideáljainak megvalósítását az egész szerb nemzet örömmel és lelkesedéssel fogja üdvözölni.

VII.

Svájc szövetségi elnöke a zsidó ideálokról

Hivatalos közlése.

Svájc szövetségi elnöke hosszabb kihallgatáson fogadta 1918 október 16-án a svájci cionista szervezet delegációját: dr. S. Brunswig elnököt, Marx és Getschel urakat. Az audiencia során a cionista áramlat iránt való meleg szimpátiájáról biztosította a delegációt. Továbbá azt a reményt fejezte ki az elnök, hogy a zsidó nemzeti otthon kiépítése már a közeljövőben realizálható lesz. A szövetségi elnöknek az a felfogása, hogy a cionista törekvések hatékony támogatást várhatnak az új alapon kialakuló nemzetközi jogrendből: a népszavazástól. Mert ez az új jogrend maga is a népek egyenjogúságára és kölcsönös megbecsülésére fog támaszkodni és becsülni fog minden törekvést, amely a nemzeti sajátosságok szabad fejlődésére irányul.

Blum bácsi, a halál komája

— Emlékezés szülővárosomról —

Iris Kaczér Illés

Mit visz a batyuban — kérdezték tőle a pénzügyőrök a vámnál, amikor kicsit gyanus sietséggel szedgette öreges lábát a pallón.

Blum bácsi nagyot nézett. Új szánok, gondolta, ezek még nem ismernek. És zokás fején már keresztülvillant a tréfa.

— Semmit, semmit, szép ifjú úrnak urak. Igazán mondom, hogy semmit.

Szaporábban lépkedett s azt se nézte, ha az egyik lába olykor lebiccent a rozoga pallóról és belecupogott a sárba.

— Hé öreg! — kiáltották a zsidó-résztvevők. — Álljon meg. Jöjjön csak vissza. Hé!

A vénember nyakába huzta a fejét, ami még dombosabbá tette a pupot a hátán. És loholt, hogy csak egy rezgett lába slatt a deszkajárdára.

A két finácé utána.

— Vén csempész, megállj. Állj meg, mert lövünk.

Blum bácsi hátrahézt.

— Ugyan mivel lövtek? — dühnyögte kajánul. Talán a szentjános-könyérrel, ami az oldalstokon lóg.

A hóna alá szorította különös batyuját és nagyokat lábalt a két szál öreg-deszkakor, amik végtelen haldoként feküdtek a külváros sártengerén.

Egyezzer-egyszer évődött is a kergetőkkel:

— Gyertek a pupomra. És csufolódva nevettek.

Nem tanácsos az oroszlanal dominálni — szokta mondogatni, a jóisten tudja, minek. De nem azért mondták őt: a halál komájának, hogy a finácéot is oroszlanak nézze. Amikor látta, hogy az üldözői jobban bírják szusszal: megállott és bevárta őket.

— Nem dohány — mondotta sunyie és magához szorította a batyut.

A finácé csak az kell, hogy azt mondja valaki: nem dohány. Akkor biztosan tudja, hogy dohány.

— Ide azt a batyut! És kitépik Blum bácsi kezéből a fehér gyolcsba burkolt gyanut.

— Nem dohány — esőkönyveskődött a halál komája.

Ugy mondta, mintha az ellenkezőjét bizonygatná.

— Meglátjuk — mondta a fiatal vigyázó és kezdte bontogatni a batyut.

Blum bácsi oldalhuzódott, mint akit tettenérltek.

Kicsit furcsa volt a göngyöleg s ez maga is ében tartotta a gyanakodást. A fehér gyolcs után fekete bakacsin: kétszeresen burkolt körül a „dohányt”. Amikor ezt is lehántották, friss fehér vászon bukkant elő.

— Itt van! — kiáltott fel a batyubontogató. Már megtűtötte az orrát a szag s azt mondta magában: muskotály.

De hirtelen a pallóra tette a muskotályt. S hátrált tőle vitéz társával együtt... Hiszen ez egy koporó

Halott csecsemő kicsi nyoszolyáján: négy durva deszka közt. Még a halotti ingecskéje is benne van s a fejfája is: él! kilenc hetet.

Rásta a hideg s az öreg kezébe nyomkodta a batyut.

— Mondtam, hogy nem dohány — védekezett Blum bácsi ártatlanul. — Honnan vannak én dohányt? Nem vagyok én földbirtokos. Egyházi vagyok a temetőben.

És csavartja vissza a vásznat, a bakacsint, meg a gyolcsot az apró tetem köré.

És mert mindig sok dolga volt, sietve mentett árva kis halottjával, akinek ő, Blum bácsi volt a kiserője, Szentmihálylóra, elhantoltja s az egyetlen ember, aki a kis sír szájánál elzomogja az utolsó imát.

*

Ne mondjátok szentségtörésnek, ha a halottal tréfálkozik vagy ha a haldokló ágyánál is mókázik a tréfamester.

Blum bácsi haldokló vidáman halkak meg. Blum bácsi megcsuetette őket s amikor utolsó nevettek, észre se vették, hogy a kacagás haldoklás volt.

A szomsséd szobában sirtak a rokonok és haragudtak az öreg egyházi, aki nem tisztelte a gyázi.

— Vén rézséges!

Volt is ebben némi igazság. Blum bácsi szeretett az italt. Szájához emelte az üveget, az egyszerű söld ásványvízes flakát s mire letette, alig maradt a fenekén izalítónak. De dülöngélni sohase látta őt ember. És bolondokat se beszélt soha.

— Amig engem látok, — vizsgálgatta betegeit — ne féljete. Aki engem lát, nem halt meg.

Ezen aztán mosolyogtak a betegek és sokáig viszazaregett bennük a furcsa vigasz.

Volt élethélesége és voltak kipróbált adomái. Nevezéseket temette el s minden családdal tartotta a jóviszonyt.

— Beszéltem a dédanyáddal — kiáltotta át az uccán egy-egy öreg pajtásnak, aki vele egyvásu volt.

A dédanya persze csak egy öreg héberbetűs párkó volt és egy régi süppedő hant, alatta egy asszony, aki sok-sok éve hallgat. De Blum bácsi az egész város rokonságát számontartotta és mindenki lakójának tudta az anyakönyvet és a család-fáját.

Neki magának is ott bóbiskolt már anyja, apja, huga, bátyja, egy-két gyereke, sok mindenkije. No és három felesége, aki mind hosszabb családi együttlét után költözött ki a nagy földalatti bérházba, ahol az öreg Blum volt a házmester.

— Sose siránkozzon — mondotta egy egy halódó embertársának. — Nyugodtan halhat meg: csak egy felesége volt. Engem négy asszony vár odaát. Bizisten nem tudom, mi-ből fogom eltartani őket.

Mint amolyan lóti-fúti egyházi, nagyon sokat koptatta a lábát. „Sze-gény anyám” — mondogatta; ha már rogyott a fáradtságtól — „ha élne, ha boldog volna most!”

— Miért volna boldog? — kérdezték tőle.

September 23
 DISCHE BUCH-
 ANDLUNG CLUJ
 in J.
 vidáruháza
 Maria 12.
 NET
 szállít vagy
 ügyez va-
 rételekben.
 ond cég
 ritu 10.
 9.
 kések,
 zakmába vágó
 munkákat szak-
 zerint, vállalom
 zolid és pontos
 kiszolgálással
 hajzágó Márton
 Doj, Rimási-utca 5.
 (Óvár.)
 resünk
 vételre:
 ét,
 orstot
 kal kérünk.
 EK, Gluj
 4-71.
 pánztár Rt.
 (Máramarosziget)
 898.
 14-111.
 arositakárk.
 e és eladása.
 bel- és külföldi bár-
 ob feltételek mellett.
 kamatláb mellett
 számítás és ipari
 cirozása. 187
 TEK,
 wartz Ignácnál,
 k. Oicso árak.
 Telefon
 749.
 IRTÁS!
 MELLETT!
 ABB
 FESTÉS
 AZOLÁNT VÁLLAL
 ATZ
 CLUJ,
 STR.
 SAGUNA
 16:

VIII.

Szenvedők a szenvedőkhez

Mitran Damodion, a római örmény követéség vezetője levelei intészetia „Pro Israeli”-bizottság elnökehez és ebben többek között szeket írta:

Az örmények élénk szimpátiájuk kifejezését és legjobb szerencsekívánataikat küldik a zsidó népnek. Új éra küszöbén állunk, azelőtt a történelmi pillanat előtt, mikor az egész világ proklamálni fogja az összes népek szabadságát egyenlőségét, és testvériségét. Nemaokára elkövetkezik az idő, mikor a kegyetlenül üldözött zsidó faj kéteszerrendés szenvedése már csak szomorú emléként fog élni a zsidó néplételekben. Az emberiség nem fog többé elütni olyan gyálatokat, amiknek az örmény-mészárszék és a zsidó pogromok. Egy népnek se lesz módja arra, hogy kis, vagy nagy nemzetet leigázhasson.

Palaszina, ócsiteknek földje, amelyeket sivatagig züllesztett a török uralom, a zsidó nép bántalmazott ártatlanságából és demokratikus szellemének erejéből ismét a jólét és világosság országává lesz, ahol harmonikus törekvényekre egyesül majd a három faj és a három vallás: a zsidó, az arab és az európai. A független Arménia erős vára lesz Palaszinának. Ezt a várat nem veszi majd be semmiféle ellenséges támadás. Arménia és Palaszina, amelyek rokonnépek a szenvedésben és indatos szabadságszomjúságukban, üdvözlik egymást és biztositják egymásnak a testvári támogatását.

IX.

Japán, Kína és Sziam

Japán londoni követe kormányának megbízásából a következő nyilatkozatot közölte az angol sajtóban:

A japán kormány megelégedéssel veszi tudomásul a zsidó népnek azt a törekvését, hogy nemzeti önállóságot érjen el. Ösztönözni fogja a zsidó nemzetet a hajlandósággal, hogy a zsidó nemzetet a zsidó nemzetek közötti kapcsolatokat. A japán követ ezt azzal egészíti ki, hogy kormányja 1917. december 31-én a shangaji cionista szervezethez hasonló szellemű nyilatkozatot küldött.

Peking, 1918. december 14. Tisztelt Urak!

Van szerencsém értesíteni önöket, hogy 1918. június 6-iki kelettel hozzám küldött levelüket a Balfour-

deklaráció másolatával megkaptam. Válaszul tisztelettel közölhetem, hogy a zsidó nemzeti otthon létesítése ügyében a kínai kormány mindent meg fog tenni az angol kormány felfogását osztja.

Az ön engedelmes szolgálója a külügyi miniszter helyett: Tsen-Lo, a külügyek helyettes minisztere.

E. Sz. Kaszoorie urnak, a shangaji cionista szervezet elnökének, Shangajban.

Di Vavong-sze herceg sziamai külügyminiszter a következő levelet intézte E. Sz. Kaszoorie bankárhoz, a shangaji cionista szervezet elnökéhez:

A sziam királyi kormány örömmel csatlakozik a szövetséges államok állásfoglalásához és támogatja azt a törekvést, amely a zsidó nemzet otthonunk Palaszinában való létesítésére irányul. A Balfour deklarációt tudomásul veszi és az abban kifejezett irányelveket elismeri.

A fejedelem megtér

Írta Székely Nándor

A sikátorokban hullámszóit a tömeg. Mint morajló áradat seprőlés végig a szűk utcákat és hömpölygő, zajló hullámokban tödültek ki a főtérre, mint keskeny medröböl kibocsadást sebesebb folyom a Káspi-tengerbe. A térről sugárban szökkenek ki a verejtékek és könnyel felépitett palotaszorok. Fából épültek és rabszolgák építették. Perzsák, mongolok, görögök, szithák. A tér közepén a fejedelem palotája magasztos ki. Torony az égnek mered, mint büszke ódrus a Libanon fenyőfi között.

A tömeg a vendégeket lesta. Avar tegzesek, kazár harcosok, arab kalmarok, kirgiz pásstorok álltak el az utat. A téren, a kut körül teitelbeü arméniai asszonyok, szikár kirgiz lányok, kazár cserkesz hajadonok, izsósemű kazár menyecskek nevetgéltek, halkán, magukba kuncogva. Vendégeket vártak Balangarban. Bulán fejedelem vendégeit.

A nap levette rózsaszínű palásját és haragos kéket öltött magára. A felhők aranysegélyű fátyolba burkolóztak és a halkan megaiszenő olajfalevelek csillogó ezüstkárót öltöttek magukra. Az ég azurja összelelekezett a Káspi-tenger smaragdöld tükörrel. A kirgiz pusztákról felkerekedett szél ken-

dőket és turbánokat, kaszánokat és fehér lepleket lobogtatót. A levegőben szeszélyes röptű madarak bukdácsoltak. Szin és illat és ünnepi mámor töltötte meg az utcát.

Karcsulábu ethiopiai rabszolgák lihegve vitték a gyaloghíntőt a palota elé. Kaszár vezérek és vének siettek fel a tornác lépcsőjén. A szolgák megörülték gyöngyöző homlokukat, aztán felhapták az üres leptikát és tovaloholtak vele.

A tornácra Bulán fejedelem ült tanácsadói és vitézei között. Kicsiny, szőleszállu, zömök termet volt a fejedelem, izmos nyakú és edzett karu. Szemei mélyen bontlók voltak, amelyből sohasem látszott, örvend-e, avagy haragszik, hisz-e a hüllött szavaknak, avagy kétkedik bennük; boldog-e, avagy boldogtalan? Arcát sűrű, fekete szavall verte, amelyen sem pír, sem sápadtság, sem a haraguk, sem a bánatuk, sem örömmek, sem szomorúságnak színe soha sem látszott. És ez tette őt jó uralkodóvá, és tette őt népe stíjjává. Ha panasza, avagy óhajjal, seittel, avagy követelésekkel lépek eléje alattvalói, Bulán fejedelem egyforma tekintettel hallgatta őket. A lépettszivűek úgy válták, a fejedelem együtt sír velük, a haragosok úgy éreztek, a fejedelem sosem is villámokat szórna, a könnyes szeműek azt látták, hogy Bulán vezér együtt szokog alástartos szívű híveivel.

A fejedelem kihozatta elefántosort támlájú, biszuzai selemmel bevont keretű és végigdől rajta. Vitézei két oldal teret nyitottak előtte, amelyen keresztül a téren hömpölygő szokaságra tekintett. Egy intésre a rabszolgája ráült egy szabadon himbálódzó réttáblára. Kétzer. A zaj, mint öblösen kiáltó haragok hangja, megtöltötte a teret és a sokaság elcsendesedett. A fejedelem palota tornácát lesték, ahol a messze — hét napi és hét éjszakai — járóföldről érkezett papoknak kellett megjelenniük a kazár nép előtt.

A fejedelemnek csodás álma volt. Százta szeme még mélyebben ült, homloka még barázdáltabb, hangja még lágyabb. Bizonytalan és tétova. Remeg és rezgett. Mintha fölne valamitől, vagy várna valakit. Az álomfejtőnek elmondta, de azok sem tudtak magyarázatot adni.

Egy száj jelent meg álmaiban, egy száj, piros, beszédese ajakkal, vakító fehér fogakkal és az szót hozá:

— Teitaid helyesek, de mégsem cselekszel helyesen!

Senki sem tudta megfejteni az egyszerű szavakat. A kazár nép kuruslói,

görög földről hozott jóságsszonyok, hindu kigyóbüvízők, egyiptomi álomfejtők tétován és tudatlanul tekintettek egymásra. Aztán egy görög héber írástudó, — künn lakott a város szélén, — fehérszakállu, reszketőfejű, ráncosbőrű, aki egész életét fonnyadt pergamenek fölül görnyedve töltötte el, az megmondta, mitévő legyen.

— Hozzsa udvaredba három papot. Egyet, aki Krisztus vallásának követője, egyet, aki Mohamedet vallja prófétájának és egyet, aki az Ördöktől Isten parancsait követi, aki népemét kiverte a szenvedés országából... Ők meg fogják mondani, hogyan osztozhat helyesen...

Bulán fejedelem követte tanácsát. Három követet küldött messze országokba idogen népek közsé. Egyet Bizáncba, egyet Mekkába és egyet Toledóba. Keresztes püspököt kért Bizáncból, jámbor dorvist Makkából és bíbics írástudót a toledói gettóból. A tudós és jámbor férfiak el is jöttek. Már egy hete itt pihenik az ut fáradalmait a fejedelem palotájában. Tíznapot kért Roggerius, a görög püspök és Ali Abdullah, az arab dorv, hogy istenök megfénysítés elmájükei és magerósítása szívöket, amikor a pogányok előtt kell bizonyítaniok vallásuk egyetlen igaz voltát. Dou Izsák, a toledói genó írástudója nem kért pihenőt, nem saanyargatta testét bünbánó penitenciákkal, csak föliánsai közsé temetkezett és itt is tanult.

Amikor a réttábla korgó hangja megtöltötte a palota folyosót, három rabszolda sietett a három tudóstól, hogy a fejedelem és a nép elé vigyák őket.

A moraj egy percre cihalt, a tömeg kinyújtott nyakkal ágaskodott, hogy miudont láthasson és miudont hallhasson. Aztán ismét sugdolózásoz, halk csodálkozások hangja töltötte meg a teret.

— Az a dícegtermetű, szomorú férfi a bizánci püspök! — sugták a lányok.

— Szébb Ali Abdullah! — válaszolta egy arméniai menyecske. — Villogó szemei vannak, piros ajka és selymes szakállja fekete, mint az arméniai hegyek éjszakaaja...

— Gyüölöm a süttéséget! — sóhajtozta egy álmodó tekintetű cseremiszlány. — Nézzetek Izsákot, a zsidók papját... Kék a szeme, mint a tífli-szi égbolt és a szakállja aranyssínű, mint az életet adó kaukázusi gebona káiáza... Halljátok a szavát, lágy és fűlbemázó, mint cseremiszlányk általó danája.

Komoly, szinte morav képpel feltele.

— Kicsikoromban, ha ketőt léptem, ugy örült, majd kiszakadt a szája. Ha most látán, hányat lépek egy nap....

Komázott a halállal: azért hívták a halál komájának. Ezerszer látta, a nagy koleásban is, mégse ijedt meg tőle. Darús filozófiája ragadt a meghalást. „Hiszen ugyis élünk a halál után” — hirdette az öreg, ke-rekpupu Blum bácsi, nem ezekkel a szavakkal, sőt talán nem is szóval, hanem a maga pupos, tréfás igénytelenségével.

Sose járt feketében: ha nagy ur halt meg, akkor se öltött szalont. Igaz, hogy nem is volt neki. Egyszer vetek neki egy fényes keménykálapot, amelyet a főváros egyháziái viselnek, de ő eltette a sifonba és sohase vette fel. Szégyelte.

A halál ugyanolyan hétköznap, mint az élet: és Blum bácsi igazolta életelméletét, mert most már ő se él. És ez is olyan természetes, mintha csak ő tréfálkozna róla. Az élet hétköznapjai folynak tovább. S a halál hétköznapjai is.

Azért ha nagyon gyakori volt a haláljárás, nagyon sokat ivott. Többet a keletnél. Hiszen máskor is ivott, máskor is többet a keletnél, de ilyenkor a maga mértékét tartotta be. A felületesek azt mondták: alkalom, mert a halottasháznál mindig akad egy kis szivarcsütő. De a mélyebbjárú szem látta: ez az öreg már nem parolázik olyan szélesen a halál-

lál, mint ezalótt. Egyre erősebb mámorok kellettnek neki, talán hogy ne gondoljon annyit R-sá, akinek a konyerét köszönnéti. Vagy talán csak azért, hogy tépálja és saítsa a humorát.

Ámbár a humorával is csak a halált hessagelta.

— Egyetlen rosez a halálban, hogy az ember nem ihalik.

Ezt aztán komolyan mondta.

Kefekötő volt az öreg s én, aki akkor gyermekember voltam, gyakran elnéztem polgári foglalkozása középett. Egy lábában főt a szurok s ő a lányával ragasztotta a szőrpamotokat a meszelők fakönyökére. Vésár napján árulgatta a sártefeket meg a durva eszeteket s hétköznap mindig dolgozott annyit, hogy hetivásárkor elég árúja legyen. Gyorskezü munkás volt, munka közben is gyakran iszogatot.

— Mondja Blum bácsi, miért szeret egy inni a kefekötő?

— Mert aki inni szeret, az mind kefekötőnek megy.

A hafóságot nem respektálta. Pedig sok apró szabálytalanságot követett el a temetések körül. A birságokat mőkával fizette meg. A nemes városnál ismerték és megnevelték furfangosságát.

A bünáncól se félt. Az oroszlanól se. Igaz, hogy soha életében nem látott oroszlant s így nem is dominózott vele. A sírsókkal mindig dominózott és nyert. Hét sírsó dől ki mellőle önásta gödrébe s ő még mindig játszott és adomázott. Senkit és semmit nem respektált. A kutyát azonban borszasztan tisztálta.

— Ezer halottal szivesebben va-

gyok együtt, mint egy kutyával.

Hogy nem félt a halottaktól, ezzel szerfölött imponált nekünk, fiatal nemzedéknek. Egy éjjel halo tat virasztottunk a temető halottasházában. Egy boldogtalan ifjasszony ketős koporsója körül égték a gyertyák: olasz földről hozták haza holtan. Mi rémüldöztünk, amikor ő a halottal a maga szelid humorával társalgott. S amikor kimentünk levegőt szívni, fehér árnyakat láttunk a holdalóttá temetőben.

Hogy a kutyától miért félt?

— A halál köhög — monotta, amikor a major felől hajnalajt ugatni kezdtek a kutyák.

Alkalmasint egy közönséges kép ferdült el az ő szitupla koponyájában. A köhögést a halál kutyájának mondják a ő a kutyaugatást a halál köhögésének vélté. A halottaktól nem félt, a haláltól azonban sokkal inkább, mint más halandó, aki az ő köselségében a halálra gondolt ugyan, de alapsjában elfeledte a halált.

A tubákzelelenője.

Szeretnék könyvet írni erről a szelencéről, amelyből valahogy szint-annyi derű sugárzott, mint domámból. Igaz, hogy minden csipet tubákot egy egy izos tréfával fűszereszt s az ember, aki az ő különböző do hányper-keverékét ama két földre-néző litba tömkédte, még sohaig öntudatlanul élvezte maga körül Blum bácsi légkörét.

— Egy csipet tobák — kínál-gatta híveit a szeretőm ha éremtiek annak a tubáknak a zamatát, amit ő tobáknak mondott. Nagyon szépen

beszélt magyarul, főgyökéresen, de az ú k és o-k gyakori cserelapórással, ami külön íst adott a szavainak. Ezt a sajátosságát eddig csak a duhány-nál és a tobáknál árultam el a remélem megérti mindenké, hogy a duhány is illatosabb, mint a dohány s a tobák is jobbszagu, mint a tubák.

Igen, a burnótipkissza, a fekete kerék, ébenfadozok. Maga a szívélyesség. Az ősi vendégszeretet szébbé hordozható formája. Maga az igazság, mindenki rátűszentti: igaz. Maga a jókedv, a kerék égi asztal kicsinyített mása: vigadozva álik körül a jámborok. O irnom kell, még irai fogok erről a szelencéről, a patriárkákörök uelő jalképéről, ami már elmenőben van, minden jóságával és erőnyével együtt.

A halál komája is magával vitte a maga szelencéjét, mások is elviszik a magukét s az ujonan érkezőknek már nincsen tubákbikszinük. Ma még élnek a régiek közül néhányan, akik ragaszkodnak hozzá és élnet Bura bácsi kortársai is, akik magbeesdlik a régi egyházi emléket. Éveokint egyszer, a halála fordulóján, kimenek nek a surjához, aki annyi ember sírjával tréfálkozott. Egy liter páliákat viszok neki s egy szelencéni tubá-kot. A páliákkal megöntözték, a tubákkal meghintik a hantját.

— Egy csipet tobák, Blum bácsi, szagold. Néhány korty pálinka, Blum bácsi, idd meg, ne szomjaz.

De Blum bácsi kortársai is induló-ban vannak s a szóp pogány szokások velehalnak az utolsó pogány nomzedéssel.

Toledói elő állt:

— Bölö Messze föl-közérra, sbe virágai, mársai, máské a mezőnek nek, más e hittem, s e őh dicső fe-tok lenni s az Ördöktől hagyoit... kazár nép-lök az Irás-künk és in-örizünk.

megfénysítot szomjasan csak azt lá-de nem al-seregletteit törvényeór sorsban aít máglyahalá-alkáltsát, elviselni, n-gyunk és u-ke d ezú é-tatom az u-vezet!... csábítalak, népedre, h-köveled: s

Don I

és a nép meg érthet, amely eltér — Nem lása, — me — Nem a kazár vé — Nem késs leánya meggyőzőber-gatott, még

Roggeri moschlyal t

— Ha ó tom Kriez kintelével s

— Allu Allah! —

Bulán fe-zaj ölt, e szegzedt k

— Bölö népemre, de most megh-ásidóx irást nem tudjak igez valás holnap regg-pke gyök

Abdallah k melyik pró Most menjé mékedjesek

A két p-tömeg széjje elköldöt it zsidó írástu-jen ttle.

Regzel lakosztályáb fejedelem és

— Tadó fejedlem, — Nem kirán kem aszt egy kérdése igazabb? Az nek törvény

Roggerius kiutet a fej-lődés után i

— A ké zsidó hit tar Mohamed Tórá... — Köszö monda a Roggeriust.

Hszmadrn gadta Bulán

— Nem vis, — fogazt mondó r-lás közül, a közül, melyik Ali Abd-ródott.

sronyok, hinda
 álmoféltök té-
 kiintettek egy-
 néber irástudó,
 szélén, — fe-
 ráncosbőrű,
 pergamének
 as megmon-

három papot.
 Húsnak követ-
 ist valja pró-
 az Örökévaló
 aki népemét
 irásából...
 hogyan ose-

te tanácsát.
 nesze orszá-
 s. Egyet Bi-
 egyet Tole-
 kőt kért Bi-
 Máskából és
 elitől. A
 k el is jöttek.
 az ut fára-
 sában. Tizen-
 as, a görög
 az arab der-
 vesítés elmé-
 slet, amikor
 bizonyítanók
 voltát. Don
 istudója nem
 rgatta testét
 csak fölénsai
 annit
 rögő hangja
 sőt, három
 em tudósért,
 p elő vigyák

halt, a tömeg
 odott, hogy
 dent hallha-
 zások, halk
 tölte meg a

hű, sasorra
 — sugták a

— vála-
 onke. — Vil-
 os ajka és
 int az armé-

et! — só-
 tü cseremis-
 a zsidók
 mint a tifi-
 eranyssinai,
 susi gebona
 szavá, lágy
 misz anyák

keresen, de
 ereberéjével,
 valának. Est
 a duhány-
 m el a re-
 zsi, hogy a
 t a dohány
 ut, mint a

Toledói Izsák az ország nagyjai
 elő állt:

— Bölös fejedelem, vitéz kazar nép!
 Messze földről jöttem a Don és Volga
 közt, ahol másrészt virulnak a kert
 virágai, másrészt dalolnak az ég mada-
 rai, másrészt sűdél a fű, más illata van
 a mezőknek, más kaja az asszonyok-
 nak, más erőnye a férfiaknak... Azí
 hittem, aréri hivatok megatok köze,
 oh dicső fejedelem, mert ráesésévé akar-
 tok lenni azok az örökégeknek, amelyet
 az Örökévaló az ő népére, Iarseiro
 hagyott... Azt hittem, azért jöttem a
 kazar nép köze, hogy megfelezzem va-
 lók az Irást, amelyet az Ur adott ne-
 künk és immár megveser esztendő óta
 őrizünk... Azt hittem, szivofeket
 megtisztítottatok erre a napra, lelketek
 szomjassan táru az igaz Tao elő és ime,
 csak azt látom, hogy kíváncsi szemmel,
 de nem alkalmas, istenfől tekintettel
 seregletetek körém... Az én Istene n
 törvényeiret szenvedni kell, rabszolgá-
 sorsban sínyleni, korbácsütéseket tüni,
 máglyahalát, szűgyent, üldözést, meg-
 aláztatást, fájdalmat, keserűséget, halált
 elviselni, mert mi a könyv népe va-
 gyunk és nem az öröké... Ha lel-
 ked erős és szived drócs, jer, megpu-
 talom az utat, amely az én Istenszoha
 veset!... Én nem csalógtaték, nem
 csábított, megmondtam, mi vár rád és
 népedre, ha az én Istenei parancsai
 köveit: szenvedés és szenvedés...

Don Izsák meghajolt a fejedelem
 és a nép előtt és visszavonult. A tö-
 meg érthetetlenül bámult alakja után,
 amely eltűnt a pilota folyójában.

— Nem igaz vallás, a Jehova val-
 lása, — morogott a tömeg.
 — Nem mert vitatkozni, — sugták
 a kazar vének.

— Nem lehet! — susogta a oser-
 kési leányzó, — hisz oly hűvel, oly
 meggyőzően beszélt, hogy amit elhall-
 gatott, még igazabbnak kell lennie...

Roggerius és Ali Abdul h gnyos
 mosolyal tekintettek a nemesekre.

— Ha óhajtd, uram, én bebizonyi-
 tom Krisztus igazsáit, — mondta ta-
 kintetével a bizánci püspök.

— Allah il Allah! Mohamed rasul
 Allah! — hajtogatta a dervis.

Bulán fejedelem kezével intett. A
 zaj elült, a tekintetek a fejedelemre
 szegeződtek.

— Bölcs férfiak, ne nehezíteltek
 népemre, de nem volna értelme, hogy
 most meghalásunk becsületet. A
 szidó irástudója nem vitatkosik és így
 nem tudjuk eldönteni, hogy melyik az
 igaz vallás... Eként határoztam:
 holnap reggel Roggerius, Biarc püs-
 pöke győz meg engem sz igaz hür-
 s második napfölkelté után pedig Ali
 Abdulah keres fel, hogy bebizonyítsa
 melyik prófeta tanításai igazak...
 Most menjetek lakosztályotokba és ol-
 mélékdejetek vallástok tanáról...

A két pap meghajolt és távozott. A
 tömeg aréjjelesan. A fejedelem pedig
 elküldött ismét a város végén lakó
 zsidó irástudórt, hogy tanácsot ker-
 jen tőle.

Reggel bevezették Roggeriust Bulán
 lakosztályába. Csak ketten voltak. A
 fejedelem és a püspök.

— Tadó püspök, — fogadta a
 fejedelem, — nem farasztala so áig!
 Nem kívánom, hogy elmegyarad né-
 kem azent vallásod parancsát, csak
 egy kérdésemre felelj: melyik vallás
 igazabb? Az izlám, vagy Irael népi-
 nek törvényei?

Roggerius püspök csodálkozva te-
 kintett a fejedeleme és hosszas tépa-
 lódás után így válaszolt:

— A két vallás közül felősténül a
 zsidó hit tanításai az igazak... Hisz
 Mohamed egyszerűen lemasolta a
 Tórárt...

— Köszönöm tudós püspök! —
 mondta a fejedelem és elbocsátotta
 Roggeriust.

Harmadnap reggel Ali Abdullaht fo-
 gadta Bulán fejedelem.

— Nem farasztala sokáig böles der-
 vis, — fogadta a fejedelem. — Csak
 azt mond meg nekem, hogy a két val-
 lás közül, a keresztény és a zsidó val-
 lás közül, melyik az igazabb?
 — Ali Abdullaht arca mosolyra hu-
 zódott.

— Oh jámbor fejedelem, minő isteni
 ártatlanság lakozik benned! Én
 sem tudod? Hisz Krisztus tanításai nem
 egyebek, mint a zsidó irásból átvett pa-
 rancsolatok... Ami meg ellenkezik
 benne, az azért van, mert megváltoz-
 tatta a Szentírás... Persze, hogy a
 zsidó vallás igazabb, mint a kereszté-
 ny... D...

— Köszönöm böles Abdullah — in-
 tett a fejedelem. — Holnap kihirdetem,
 miként döntöttem...

A tömeg ismét ott hullámsólt a pa-
 lota körül. Gyorsabban futának vitéz hi-
 rül, hogy ezen a napon dööt Bulán
 fejedelem arról, melyik vallást fogja kö-
 vetni a kazar nép? A nemesek, vitézek,
 irástudók ott szorongtak a tornácán.

Előttük a három böles.

Bulán fejedelem a tornác elejére
 lépett és így szólt:

— Vitéz kazar nép! Meghallgattuk
 a három tudós férfiat... Hallottátok
 tegnapelőtt, hogy toledói Izsák egy szó-
 val sem erősítette, hogy a zsidó nép
 törvényei az egyedül igazak... Ellen-
 ben meghallgattam a bizánci püspököt,
 aki felvilágosított, hogy Mózes tanítavai
 igazabbak Mohamed törvényeinél, Ali
 Abdullaht pedig elárulta, hogy Irael
 törvényei helyesebbek Krisztus tanai-
 nál, a kettő szava súlyosabb, mint
 egyé: én tehát népeammal együtt Mózes
 tanait fogadom el...

A monda szerinti így tört a kazar nép
 zsidó hitre.

Uj zsidó

— Részlet Nachum Sokolow művéből —

Sok év múltán, tavaly újra talál-
 koztam Meirrel — Palesztinában.
 Sok tekintetben még mindig a régi
 Meir: látam viszont benne, — de
 nagyon megváltozott. Magas, karcsú,
 egyszerű de tisztelato gerjesztő föl-
 lépés és a régi, csudálatos varázs-
 latosság. Arcán a szabadságnak le-
 heltszerű kifejezése: ez volt új
 benne. Szememet nem tudtam la-
 venni róla. Ugyanaz a szelíd ar-
 kifejezés, ugyanaz a nyíltság és
 föltámasz becsületesség, de több erő,
 több természetesség — igen: több
 természetesség. Karjai kezények,
 mint az acélrudak és valami hatá-
 rozottság volt a tartásukban. A tö-
 kéletes fizikai állapot: az ellenör-
 zés, az összpontosítás, a testi és
 szellemi erők egyfűttműködése a cél
 teljességéig, a törhetetlen akarat és
 szuggesztív erőképét mutatta. Még
 sohasem láttam ilyen vidámságot, ilyen
 elevennek. Arcán sugárzott az öröm-
 től.

— Meir, maga itt van?! Álom
 ez, vagy valóság?

A gyönyörű palesztinai tavasz-
 tek egyikén találkoztam vele, Felső-
 galileában. A felhőtlen napszállta,
 nyugaton ametsziszintű esthajnali
 ragyogásban halt belé és a Hermon-
 hegy fölött észrevétlenül mályvaszínbe
 ment át, hogy aztán az elburkolózó
 földek mély bitorába olvadjon. A
 színeknek tozódása volt ez: a Liba-
 non tiszta fahérsége, Wadi-Ain-
 Ala tavaszi zöldje, fehérsége és a maga
 egyedülvalóságában lelketzavaró lát-
 vágy. A panoráma úgy tárult meg
 előttem drága gyönyörűségében, mint
 egy teljesség vált álom. Én ebben a
 környezetben volt az én régi barátom.
 Meir, a „nagy valóságok“ embers
 Mik azok a „nagy valóságok“? Egy
 farmer, a fehérsége és két gyermeke.
 Igen, — és az, hogy otthon érezték
 magukat. Meir bemutatott a csalá-
 jának. A fehérsége, Dóvra, fölősténen
 csinos asszony, egy palach-tikvai
 öreg zsidó telepes leánya. Közös
 ideálok hozták össze Meirt és Dó-
 vort: ezek egyesítették őket. Egy
 kis fiú és egy leányka jelent meg
 előttem: Saul: bátran nézett elő-
 és Hermon, a fatu büszkesége, aki
 mindenre meg tudott felelni.

Magaival vitéz hajlékukba,
 amely csöndes, észrevétlen helyen
 van. Beléjében a világozság és a
 melegség amosferája lihegett, be-
 rendezése fényűzéssel határos: ez
 engem ezen az elhagyott helyen na-
 gyon meglepott. A berendezés a
 tegezsűkésesre szorított: min-
 de napi, egyszerű szék, mosdó,
 asztal, falitűk, két vaságy és egy
 kis könyvespolc, néhány régi héber,
 néhány modern és néhány mező-
 gazdasági könyvvel. Régi óra tűnő-
 pályesen ketygett a sarokban. Kel-
 lemes, illatozó virágok díszítették az
 ablakot. A szoba mellett kicsiny
 gyermekszoba volt. Szeretet áradt itt
 mindenből. A vidámság, mely a
 gyermekek és a héber szavsból lüke-
 teti, megtöltötte a levegőt. Ezek a
 gyerekek fajtánk legegészségesebbjei
 és legokékosabbjai voltak. Szűk-
 séges számunkra, hogy megtartsuk
 vezető szerepünket.

Mert ők csak egy marék. Hol
 vannak a nagy tömegek? Mert még
 kevesen vannak. De egyszerűségük-
 ben és sajátosságukban az ember és
 a zsidó érzésének egész tömege
 nyilatkozik meg bennük. Összesé-
 gükben megdermül a dicsőséget.
 Bannük él az isteni, mely imádni
 tud és sóvárogni. Ők a maguk lé-
 gőből lélekeznek és leguább való-
 ságos életet élnek. Köztük nincs
 érzélgősség. Az élet komoly, tele
 munkával. Életük a szántás és a
 munka élete: a vetés és a plántálás.

— Türelmes egyszerű munka ez
 — mondta. — Egyik napra érkezik a
 másik. Hécapok és évek teltek el,
 míg est a kis kertje megteremt-
 tem. Türelmes munka volt Nem fin-
 om és nem bonyolult. Becsületos
 munka, ettől függ minden. Nekünk
 zsidóknak újra kell kezdenünk az
 életet. Az absztrakciók mávészi és
 költői világát el kell hagynunk. Fa-
 junkat csak a földhöz való vissza-
 térs tudja megmenteni. Mi az, hogy
 zsidóság? A biblia egyszerű, prak-
 tikus, igazán ban-ó élete, miként az
 magában a bibliában van. Ez rop-
 pant erőf fog nekünk adni. Itt era
 a földön van a zsidóság. Itt nerske-
 dett az én lelkem, az én fajom lelke,
 a békének milyen érzése hanyat-
 lott le itt rám!

— Nehezen ment, vagy könnyen?

— Sorsom saját kezében van. Azt
 kérdezi, a nehézségeken gondolko-
 dom-e? Igen. Nem tudok nem gondol-
 kodni rajuk, de ezek a nehézségek
 nem nyomják le szellememet. Fel-
 emelik. Őnnek meg kell éreznie e
 hely sajátosságát. Egy másik
 világ csillogása ez. Ha megérzi, tudni
 fogja, hogy forduloponthoz jutott
 életében. Imért a természet gyermeke
 lesz, szereti a napot és a gyepet és
 a föld ismét otthona. Ne higgye, hogy
 ez az élet egyhangu. Utat épít, fel-
 turja a földet, gabonát vet, farnot
 emel, kőműves, asztalos, kovács. Ha
 ezt teszi, elhagyja a kővek világát
 és itt él a kertben, az úton, a tenger-
 parton és a tavon. Szenteljen néhány
 évet hazájának, engedje, hogy meg-
 mozgassák azok a természetes ér-
 zések, amelyek más nemzetek népeit
 mozgatták: akkor meg fogja látni,
 hogy az a zsidó lét valóság.

— Őa azt kérdezi tőlem, — foly-
 tatta — hogy voltak-e nehéz ségeim?
 Nem mindenre hoz barátságos az élet.
 Sokaknak látszólag kell, miként tépi
 ronggyá illusziók pompá szűzédke:
 az élet kíméletlen keze. Nem az or-
 szág, önmaguk vétkesek benne. Őn
 azt hiszi, hogy engesztelhetetlen va-
 gyok a szervezetség lenésében.
 Tsvad. Magam is elismerem a szer-
 vezetség szükségességét ott, ahol
 kölcsönös munkára van szükség. Ez
 azonban egészen személyi kérdés.
 Zsidó faszemek Isnai Palesztinában
 anyai, miat olyan benső és személyi
 kapcsolata olvadni Palesztinával,
 amely által Palesztina egyszerre az
 isteni kegyelem forrása, központja
 és utja lesz, amely nélkül máteria-
 lisan és szellemileg — mint apánk
 mondani szokták — a galutában len-
 nénk. Ha ez a legfőbb igazság nin-
 csen meg bennünk, akkor nem o-
 lekedünk semmit, mert csak általa
 leszünk, mint a világ más népei.

— Ez kétségtelen — jegyeztem
 meg.

— De ez még nem minden —
 mondotta. — Szeretni kell a szép, a
 szabad, a ragyogó földet. Látja azo-
 kat az öreg gyümölcsfákat, milyen kü-
 lönösek, milyen csodálatosan sóháj-
 toznak a lengő szélben? Látja ott
 a patskót, mint siet a folyóhoz és a
 folyót, mint szeg a tenger felé és
 hallja a tenger titokzatos zenejét?
 Olyanokat beszélnek nekünk, amik-
 ről azelőtt nem tudunk. Titkokat
 autognak, lüktetőre teszik az élet
 megőrzését, a cselekedtet és vi-
 dámná teszik a világot. Kedves föld-
 dok és becsületes emberek napu-
 garas életével és energiával áraszt-
 ják el és bőséges jókedvel. Az egy-
 szerű és a halhatatlan föltámasdása
 ez. A mezőkre új emberek kelleneek,
 épen úgy, mint új emberek kelleneek
 a szociális dolgokhoz. Minden esz-
 közzel megpróbálkoztunk. Még azok
 is, akik tévednek, tele vannak igé-
 rettel.

A nap lenyugodott és beköszön-
 ttt az est, hogy kioltsa az elhaladó
 világosságot és bearaanyozza nyuga-
 ton a faldőket.

— Azt hiszi, hogy ez az ország
 fel fog újból támadni?

— Nem lehet kétkedni benne
 — mondotta.

Meir egyénisége, amely azelőtt
 csupán a kellemes emlékezés ár-
 nyéka volt, megozott és elavenné
 öledt és bennem éreztem, hogy prófeta
 beszélt hozzám.

Minő csodás keveréke a művész-
 nek és munkásnak, a költőnek és az
 izomembernek! Egyszerű életfelfogá-
 sával természetesen volt és egészséges:
 vezetőre kiválasztott, de minden
 hivatali elhárított magától. Nem
 akart tudni a pionirmunka köny-
 szeréről és nem alapnékűl. Az em-
 ber társadalmi szokásai ellenére is
 egyedül van és ebben az egyedül-
 lében, amely mindenkit körüvesz,
 van valami borzalmas. Ami kötö
 és embertársai között történik, igen
 csekély a lekötés végemenő tör-
 ténésekkel szemben. A hamis prófé-
 tákat kárhoztatják: „Népem sebit
 nem gyógyítottátok ki alapszan.“
 Ugyanazok a gondolatok, mint
 Meirnek. Az embereket tökéletesen
 át kell gyurui és azt csak egreszek
 egyedül tehetik meg.

Meir magáért bírtózt. Legna-
 gyobb műve egyszerűsége volt. A
 guany számúte magából. „Ez ma-
 gába foglalja, — mondotta — az
 absztrakciót, a kételkedést és az em-
 beri természet lealacsonyítását. A
 galutban jogosult lehetett. Itt azon-
 ban ettől a szellemi korrupciótól
 meg kell szabadítanunk magunkat,
 mert a halál jele.“

Az egyetlen téma, amellyel be-
 szédre lehetett bírni, a földművelés
 volt. Gyarmatosokkal spargáról be-
 szélt, arról, miként kell formálni az
 ágyakat, miként kell plántálni és
 trágyálni. Vagy a korai bab veré-
 séről. Pompás héberséggel adta meg
 tanácsait, mintha a misna-peahból
 vagy a kilimból hangzottak volna,
 de nem idézett: fölgyatta. Tanításai-
 ból aradt a szeretet szelidsége.
 Érezni lehetett, hogy a lelke boldog,
 nyugodt és tisztá.

A kisgyerekek megszokították be-
 szelgetésüket: jó éjszakát kívántak.

— Ez az isteni áldás olyan, mint
 a hermaf, amely az ő kegyelméből
 hull, — mondta Meir.

Nagyon is mély benyomások vol-
 tak ezek. Fejembe szálltak és mély-
 séges meghatottsággal részegítették
 meg. Szűkőhelyen és a hót-hamidrás,
 Nyugat-Európa és a szeminiárium, a
 találkozás a kongresszuson vibrált át
 az agyamon. Az emlékezés szomorú
 volt, bizonytalan és töredékes. É
 mosiai élmények az elragadtatás
 láncolatai.

— Mily boldog vagyok, hogy önt
 ifjúságom drága barátját, viszontlát-
 hatom. Őn az új zsidó, akinek nagy
 feladatokat kell végrehajtania.

Előző számban DR. MARTON ERNŐ
 íradó: **MAJLINA** nyomda és kiadóvállalat K. J.
 Szerkesztőségi telefonszám 977.

GUTHÁ. fit fiaí

Satu-Mare (Szatmár-Németi)

Gyárt és szállít: 3080-1
Parafadugót, pléhkoronadugót, fadugót, stanniolüvegkupakot, capselin-folyadékot, üveg-
etmékét hordólemezeket, facsapot, kénlapot,
gelatint, vízahályogot, acélibombát, parafat-
talpat (cipőbetét), parafatáblákat, „Berolina”
vagy „Biroli”-keféket, filtrigépeket, asbesz-
tet, gumitömlőket, borszivattyukat, pezsgős-
drótháló-lemezt és agrafot, cognacos üvegek-
hez raffiahálót, szivacsot, ömlesztett tubusokat,
pléhdobozokat, szóródugókat [Spritzkörte],
demonioakat [fontott kosáruveg, valamennyi
pincészeti cikketek és gépeket a legolcsóbb
napi árban.

Kérjen árajánlatot!

Speciális hajfestő, női fodrász és manicure terem

Fodor Antal, Cluj
Calea Victoriei 2. (volt Rosszút: L.-u.)
Modern hajmunkák,
jutányos árak! 1284

MEGNYILT

Goldstein M.

1409 szücsműhelge
Cluj, str. Gen. Poitaz
(Dézsma-utca) 14. sz.
Legjutányosabban elvállal minden e
szakmába vágó javítást és kabátbélést

Gyermek ruhák 1399
raktáron és rendelésre is
legizlésebben csak az
ADLER-cégnél
készülnek. Str. Iuliu Maniu
(v. Szentegyház-u.) 5. sz.

Bőrlábszárvédő
elsőrendű anyagból fekete, barna és
sárga színben 1286

Krébs János szilgyártó
Cluj, Calea Regele Ferdinand 77.
Kereskedőknek árkedvezmény!

Iskolaruhák Raglások

nagy választékban
megérkeztek 1330

Neumann M.
cégnél, Cluj, Piata
Unirii No. 14. Főtér

Exportját és importját

Románia, Magyarország,
Ausztria és Németország
között határidővel és legolcsóbb
fix díjtételek mellett csak

Deutsch Testvérek

nemzetközi szállítási vál-
lalata tudja lebonyolítani
Központ: Cluj, Piata Unirei 26.

HÁZAK: Wien, I. Rottenturmstrasse 27.
Budapest, VII. Rákóczi-ut 6., VII.
Dohány-utca 3. Oradea-Mare, Rima-
nóczy-ut 12. Brasov, Kapu-utca 61.
Arad, Simonyi-utca 13. Orsova,
Dunapart. Szoinok, Madách-utca 1.
Expozitúrák: Bruck, Hegyeshalom,
Moson, Biharkeresztes, Békéscsaba,
Curtici, Kötgyán, Biharpüspöki. 1276

Fuvarlevél felülvizsgáló iroda
Speciális dunai forgalom!

RENAISSANCE - ÁRUHÁZ

Calea Reg. Ferdinand (v. Wesselényi-u. 25

Mélyen leszállított árak!

Női és férfi gyapjuszöve L 89—91—99—130—198—

Selymek minden színben és minőségben
Cori bársony minden színben L 98
Bútorszövetek paplanbuzatok
Sifonok és lepedővásznak
Flanelek és Barchetok
Szőnyeg, Linoleum

Férfi-, női- és gyerekcipők nagy választékban
Tisztviselőknél a leszállított árakból külön 5° engedmény

Kepes Elek orvosi kötszerész

Oradea-Mare, Sae-passage
Ajánlja saját készítményű sérvköteit, haskötőit stb.
Női és férfi övszerek nagyraktára 00000

Mártonffy Testvérek & Co

ujjonnan berendezett világ-
városiszőrmeáruházában leg-
újabb modellek, elsőrangú
szörmék, mindennemű ször-
mecikkek, — szücskélek
nagyban és kicsinyben. —
Szolid bevásárlási forrás!

Cluj-Kolozsvár, Piata Unirei 20. (Főtér)
Telefon 10—25. 1396 Sürgőnycim: Mártonffypelz.

S. EISENSTÄDTER & Co

szücs és szörme áruháza

Főtízlet:
Calea Victoriei 2.
Fiók:
Ovár (Szentlélek
és Kinizsi-u. sarok)

Szőrmeáruházban állandóan nagy készlet!

Porcellán és edénykereskedők figyelmébe!

Karlsbadi porcellán áruk: u. m. sima, gyöngyös, relif, duplaerős,
mély, lapos és dessert tányérok; sültés, tészta stb. tálak, gyönyörű,
mintás teás csészék, bögrék stb. a npl áráknál sokkal olcsóbban.
Kérjen árajánlatot! 4336-1

B. Gál, porcellánkereskedő Déva. Telefon 27.

Saját érdekében nézze meg Baumzweig, Rosenfeld & Co.

ujjonnan nagyobbított textil és divatáru nagykereskedését
Cluj, Calea Reg. Ferdinand (v. Wesselényi-utca) 25.

Állandóan nagy raktár:

Férfi és női szövegek, barchet, karton,
zephyr, vásznak stb. cikkek minden széles-
ségben feltűnő olcsó áron lesznek kiárusítva.

Engros és detail eladás!

Telefonszám: 11-00.

Megnyilt! a Megnyilt!

„Helios“

kötött szőnyeg árúgyár lelakata
Cluj, Piata Unirii 7. (Főtér)

Óriási választék: 1389
Kötött kabátok
Kötött ruhák
Női és gyerek cseppek
Jämperek
Harisnya és keztyükben
Eredeti gyári árak

Rosenzweig Antal Cluj (Saját ház)
Széchenyi-tér 38. — Telefon 4-36

פרים האנדלונג שלחום תפולח מוזות
שיות ענדה אנד דעשיל
Selyem táleszek, mirjamok és díszkötéses
máchor garnitúrák német és magyar for-
dításban, nagy raktár. 1321

Szalámit poslán
utányét mellett pontosan szállít 1344

Winkler Már & Co szalámigyára
Cluj, Piata Mihail Viteazul (Szé-
chenyi-tér 39. Telefon 12—90.
Árjegyzék és קטשר kívánatra ingyen.

Frati Fränkel Testvérek
Kézműáru nagykereskedése
Cluj, Piata Mihail Viteazul 14.
v. Széchenyi-tér)
1395

Engros eladás!

Kendkívül előnyösen ajánlok

Pergament papír I. PPP. 110— lei
jegyüt kg.-ként 80— lei
Zsineg kéthatos 25 gr. kg. 90— lei
Zsineg kétnyolcad 25 gr.
Levélpapír 100/100 l. selyem
béllet 35— lei
Vaspor 500-as egy láda 75— lei
Drótszeg alapár 13-50 lei

**Cipőkrémek minden gyárt-
mány gyári áron alul!!!**

Ostokok I. 4—4-50 lei
Martín kanál sima 1 grs. 310— lei
Martín kanál gzar. 340— lei
Tenta és kékvizek gyári áron alul.
Egyéb rövid, norinbergi és papírárakat.
Meg nem felelő árut visszaveszek.

NAGY ÁRUHÁZ CLUJ,
(volt Széchenyi áruház)

RADOS & Co

Cluj, Calea Regele Ferdinand 21.
FESTÉKNAGYKERESKEDÉS

**MARX-
LAKKOR**

ZOMÁNCFESTÉKEK
és nürnbergi ecse-
tek nagyraktára

Sz. rbesztőad
kivatal és
Cluj-Kolozsvár,
n. Pop. — Erv
Az Új Kelet
Szereztőeg
Közösvonal
Nyomás
Eber osztály
No. 11. Sz.

A kéztrakok k
csorkeztőeg
esk. — Kéztra
dank vissza és
betűk u

V. évfoig

Angli

Nem les
doff a s

A keleti
Anglia törö
gára maradt.
Törökország
pésében köze
sorszag an
zemet kérdés
saját érdekei.
esk és szerbe
Császerin ma
attól is tart,
kerét Konsta
nui vissza, e
törökbarát p
Jugoszlávia le
gatói, de cly
egymaga ugy
rantálni. Jug
és Bulgária t
veteli, azonki
határterületek

Egyre val
nem lesz hák
refi csapatsz
kiszállamok t
Az angol saj
a békét, nem
elegáns dipl
hogy Angli
szenevdjen. I
náspari küld
hogy Anglia
Az angol d
zettel akarja
való összeüt
esetleg megte
eikák interve
gyors-követel
Kemál csapa
társas. Ha K
de a semlege
Tráciát Drin
Konstantináp
mérsékletet
shova a törö
benyomult, p
Ez a hét a
indul.

Angliát f vetségese

Páris, sse
minisztertan
Curzonnal e
tárgyalások
lapok megáll
közeledés tör
cia-olasz áll
kérdés békés
bizik Bouillo
bizott angor
ben is és sz
nek sikerül
felhevült lel
denesetre szt
ban, hogy

az angioiok
vábbi csap
sék ki tej

Hír szeri
változtatia e
zeti paktum
veteléseire
békéje érdek
tokra is. A
hogy nem s
vesztegetni
kérdések tár

a helyzet
lódik és e
az angol